

Cerkveni

GLASILO SLOVEN
SKIH CERKVENIH
GLASBENIKOV

Glasbenik

ŠT. 3, 4

MAREC ◊ 1936 ◊ APRIL

LETO 59

Dr. A. Dolinar:

Zgodovina katoliške cerkvene glasbe.

(Dalje.)

Bežen pogled na zrela dela dunajskih klasičnih mojstrov prikazuje daljnosežne razlike: pri Mozartu in Haydnu v glavnem pozni barok in udvorljivi (galantni) slog, pri Beethovnu pa zlasti novi človečanski ideal. Enotnost, ki njihovo umetnost najožje medseboj poveže, moremo takole označiti: V slogu dunajskih klasikov — v dobi visoke klasike — vidimo najožjo združitev vseh bistvenih lastnosti (vseh bitnosti) glasbene umetnosti, ki so vse dosegle polno umetniško in svojstveno izbistritev in so tukaj medseboj organsko spojene.

Ta združitev se je izvršila v smislu one vodilne misli, ki se je v glasbenem razvoju izkazala kot najmočnejša in najprvotnejša: namreč melodična; doba visokega baroka se je v svojem večglasju posluževala melodične, ki je rastla docela na podlagi čisto pevskih in kontrapunktično-tehničnih ozirov in je tem zadnjim še prednost dajala. Pri dunajskih klasikih je ostala melodika popolnoma na domačih tleh in tvori posebnost zase, kjer si pojem umetnostnega in ljudskosti držita ravnotežje, s čimer je ravno dosegla splošno veljavo. Harmonija dunajskih klasikov je v prvi vrsti melodiji v pomoč: ne sili v ospredje, ampak jo harmonsko osvetli in sicer z njej nujno pripadajočimi akordi; harmonija je tukaj prepolna duševne pomembnosti. Od harmonsko učinkujoče glasbe zdrzne klasika h kontrapunktično grajenim vmesnim stavkom in odpira z njimi nove izrazne možnosti. K strogo linearni kontrapunktiki (po strogih pravilih vodenja glasov) se pridruži še kontrapunktika, ki temelji na harmonskih osnovah, ki je kaj primerna za slikanje močnih duševnih občutij. Obligatno spremljanje (obligates Accompagnement) — ne samo naznačena, ampak docela izpisana spremljava v podrejenih glasovih — je izvedeno z neverjetno gotovostjo v obliki, ki pomirljivo združuje navidezno

nepremostljiva nasprotja med samostojnostjo in odvisnostjo. Glede širokoteznosti sloga ne pozna glasba nič enakovrednega; iz notranjih razlogov je dobil ta slog v rokah njemu primernih mojstrov — značaj normativno-klasičnega in se končno ustalil kot svetovni glasbeni slog. (Ursprung: Die Kath. Kirchenm. str. 248.)

Nadaljnji razvoj cerkvene glasbe v 19. stoletju zasledujemo v dveh smereh. Najprej nas zanimajo skladatelji, ki so slučajno, priložnostno ali kakorkoli že skladali tudi za cerkev. Imenujemo le pomembnejše. Vrsto dunajskih klasikov v cerkveni glasbi nadaljujejo: *Franc Schubert* 1797 do 1828, *Franz Liszt* (1811—1886) in *Anton Bruckner* (1824—1896).

Schubert je zložil za cerkveni pevski zbor svojega rojstnega kraja *Lichtental* pri Dunaju — 6 latinskih maš in »*Deutsche Singmesse*«. Njegova cerkvena glasba izhaja stilno od *Mozartove* maše v C in se naslanja na *Salierijevo* šolo, vendar ga takoj spočetka označuje močna primes ljudske melodike.

Njegova nežno doneča maša v G duru z godalnim kvartetom in orglami iz l. 1815 naznanja pravega romantika. Večja rast in zaokrožitev diha iz maše v As duru, dovršene l. 1822. Njegove pomembnejše skladbe so deležne prav raznovrstnih ocen; odvisno je od tega, kakšno stališče kdo zavzame: bodisi zgolj umetnostno, cerkveno liturgično, ali pa ozir na biografske prilike. *Kretschmar* navaja n. pr. As-dur mašo kot dokaz *Schubertove* duševne veličine, dočim jo *Schnerich* kljub številnim odlikam prišteva k slabejšim delom.

Slog te maše (»As-dur«) znači hkrati jasno odpoved na gotove vezi preteklosti, katerih se tudi v tistih mašah ni mogel docela osvoboditi, ki se sicer odlikujejo po njegovih izvirnih in osebnih svojstvenih potezah. Mladega skladatelja niso strašili sledovi kvarilcev in uničevalcev cerkvenega mašnega sloga, ki ga je *J. J. Fux* tako plodovito prenovil. Še krog l. 1800 je bilo dunajsko cerkveno glasbeno ozračje prepolino vplivov l. 1772. umrlega stolnega organista *G. Reutterja*: njegov slog je bil v glavnem — v Nemčijo brez prave notranje podlage presajen — neapolitanski slog. *Salieri* tudi ni bil mož zato, da bi svojega učenca odtod odvrnil. *Schubert* je moral svojo pot najti sam. Štiri maše iz mladeniške dobe so bile vaja zato.

Schubertov biograf *Vetter* pripominja k maši: Od tukaj ne vodijo več pota nazaj. *Salieri*, *Reutter* in *tutti quanti* pa tudi *J. Haydn* ne — nimajo nobene oblasti nad *Schubertom*. Instinktivno najde skladatelj sam pot k onim časom, ko se je *J. J. Fux* z vso silo zamislil v neminljive vrednote *Palestrinovega* sloga.¹

Kot najdovršenejša velja maša v Es-duru, o kateri pravi življenjepisec, da jo je pisal skladatelj opojnega navdihnjenja, vendar že tudi v prividu smrtnih slutenj — (*Agnus Dei!*).

¹ *Vetter*: *Schubert*, str. 98.

V splošnem daje Schubert prednost homofonskemu stavku z vedno večjo izločitvijo arioznih delov. Zmeraj bolj važno sredstvo mu postaja harmonija, ki v svojih lepotah in jakostih opisovanja vedno bolj do razvoja prihaja.

Z liturgičnim besedilom ravna prav svojevoljno, kar nam je danes nerazumljivo. Tudi posamezni mašni deli med seboj niso v nobenem pravem sorazmerju: ves Credo — F-dur maše obsega n. pr. 13 partiturnih strani, dočim sam: dona nobis pacem: 26 strani. Vmes pa najdemo glasbene odstavke, ki po svoji intimnosti in lepoti naravnost očarajo.

Bil je pač velmojster nemške pesmi, ki pa v liturgiji docela odpove — pravi dr. Weinmann (Gesch. der Kirchenm. str. 241).

Za nas Slovence je zanimiv, ker je l. 1816 bil med 21 prosilci, ki so prosili za razpisano mesto glasbenega učitelja na tedaj otvorjeni glasbeni šoli Filharmonične družbe v Ljubljani.

V nizu skladateljev, pripadajočih starejši romantični struji, navedemo tiste, ki pripadajo v naš okvir.

Luigi Cherubini (1760—1842) je zložil 2 maši v A in D, Rekviem in strogo v cerkvenem slogu pisani 8-glasni Credo.

Gioacchino Rossini (1792—1868) beleži med drugimi tudi docela v opernem slogu zloženo: Stabat mater.

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809—1847) je znan zlasti po obeh velikih oratorijih: Pavel iz l. 1836 in Elija iz l. 1846 — najpomembnejših delih te vrste za Haydnom, kjer se vidno naslanja na Bacha in Händla. Tretji oratorij: »Kristus« je ostal nedokončan; važen je tudi 114. psalm z orkestrom: Ko je Izrael iz Egipta šel.

Na pragu nove dobe stoji Hector Berlioz (1803—1869) ustvaritelj modernega orkestra. Od njega gre črta preko Liszta in Rih. Wagnerja v dobo novejšje romantike.

Berliozijev učitelj Jean François Le Sueur je duševni vodja imenovane trojice: goreč pristaš programske glasbe, njen zagovornik v besedi in pismu je hkrati tudi muzikalnoliturgični revolucionar.

Prevratno leto 1848 znači prevrat tudi v glasbi: simfonična oblika v instrumentalni glasbi je razbita, oblika arije zgine z opernega območja. Okovi tonovske lestvice so razmaknjeni, moderni pojem tonalitete se proslavlja v smislu novih od Fetisa v njegovih glasbeno-filozofskih predavanjih — izraženih načel. Tudi v glasbi odmevajo tedaj velika — po svobodi stremeča — dogajanja, ki začno človeški družbi oblikovati novo lice.

Berliozjeva sem spadajoča dela so: Requiem iz l. 1837, Te Deum za 3 zборе, orkester in orgle iz l. 1849; biblična trilogija: Jezusova mladost v 3 delih (1. Herodove sanje, 2. beg v Egipt, 3. prihod v Sais).

Franz Liszt (r. 1811 v Raidingu pri Ödenburgu, na Ogrskem, u. v Bayruthu l. 1888) je umetniška osebnost izredne pomembnosti in kljub

vsemu nepreklicno notranje doslednosti. Tudi na svoja cerkvena glasbena dela prenese izraževalna sredstva nove romantike, njene melodične, harmonične in tematične osnove, programsko-muzikalno arhitektoniko, do čuda prefinjeno pa tudi individualistično pobarvano izraznost. Njegove glasbene misli so pogostokrat čudovite.

K njegovim cerkvenim skladbam spadajo 4 latinske maše in 1 Rekvem; iz l. 1848 datira maša za moški zbor, povodom blagoslovitve bazilike v Granu l. 1855 je zložil slavnostno skladbo Graner-Messe, ki se iskri od moči in sile Berliozjeve orkestralne tehnike.

V isto vrsto spada po velikosti zasnovane maše, za katero je dalo povod kronanje cesarja Franca Jožefa za ogrskega kralja l. 1867.

»Missa choralis« iz l. 1865 je odsev tedanjega boja cecilijancev za pravo cerkveno glasbo: posvečena je Haberlu.

Liszt je pomemben tudi v vrsti oratorijskih skladateljev. Njegov oratorij »Kristus« tvori v tej zvezi važen mejnik. Stilno oznako mu daje bogata uporaba starocerkvenega melodičnega zaklada, njegov vplet in vliv v moderno harmonsko občutje se je skladatelju posrečil. Tudi velik častilec Wagnerja odseva iz uporabe njegovih harmonskih osnov deloma z navedbo vodilnega motiva, zlasti pa vsestransko uporablja sekvenco kot važno arhitektonsko enoto. S Händlovim »Mesijem« ima »Kristus« skupno le idejo. Velik del partiture zavzema zgolj instrumentalna godba (vihar na morju, prihod treh modrih). Nad razsežnimi zborovskimi partijami veje dih srednjeveške mistike. Od tukaj vodijo najmočnejše vezi k stari liturgični drami.

Omeniti je še oratorij: Sv. Stanislav, legendo o sv. Elizabeti, poleg tega več psalmov, kantat in manjših skladb.

Jan. Kalan:

Opazovanja in opazke nestrokovnjaka o cerkvenem petju.

Žal nisem glasbeno izobražen in se v glasbi ne udeležujem, a vendar petje zelo ljubim. Rad sam pojem in rad poslušam petje. Tudi z zanimanjem zasledujem in spremljam vas, ki se pevsko in glasbeno udeležujete, kakor želim vso božjo službo imeti lepo, vzpodbudno, veličastno, tako še posebej lepo petje v cerkvi. Kako veliko vlogo pa to ima pri božji službi! O, ko bi petja in orgel ne bilo, kak dolgčas bi vladal po naših cerkvah! Molitev, srčna molitev pred Bogom, to je seveda glavno; a človek je človek; in ta potrebuje neke opore in vzpodbude, hrane in ognja, da hrani in neti, opira in podžiga njegovo pobožnost. O, kako krasen dar nam je dal Bog, ko nam je dal grla, da lahko pojemo!

Dovolite mi torej, da tudi jaz — lajik na vašem polju — napišem nekaj misli iz svojega opazovanja vašega udeleževanja na polju cerkvenega petja in glasbe!

1. Opazujem, kako se cerkveno petje v teku časa spreminja. V moji mladosti se je pojavilo cecilijanstvo. Gotovo je bil to potreben pokret: oskrbeti cerkvam dostojno, pravilno, ne posvetno in trivialno, ampak res cerkveno, pobožno petje. Toda v tem stremljenju je zašlo cecilijanstvo tudi v nasprotni ekstrem: v dolgčas. Foerster je bil glavni pobornik cecilijanstva in ima velike zasluge za pravilno in dostojno cerkveno petje. Vem pa še dobro, kako sem se kot stolni vikar, sedeč na sv. Štefana dan in druge božične praznike v spovednici, jezil — mislim, da brez greha — ko vam niso peli ne ene pesmi, ki bi malce dihala božično veselje. Sam ljub dolgčas so prav počasi žagali na koru. Ko bi ne bili sicer vedeli, da je Božič, od pevcev bi tega ne bili mogli zvedeti. Božič — ali pa tiha nedelja, to je bilo vseeno. To je veljalo za »resno« cerkveno glasbo.

Kako je danes to drugače! Danes vam donijo s korov ljubke in sladke božične pesmice, da se naša srca kar razgrevajo in tajajo v veselju in ljubezni do božjega Deteta. In mislim, da je to prav. Saj je petje vendar izraz naših občutkov in naj te občutke tudi samo vzbuja in goji.

Danes so prišle v veljavo zopet stare pesmi, ki so ležale dolgo vrsto let kot staro železo v ropotarnici. In mislim, da je prav, da so prišle te ljubke pesmice spet do kredita. Če zbirajo skrbno in spravljajo s častjo vse stare reči, zakaj bi pesmi ne? Če po starih cekvah z veliko težavo in stroški odkrivajo izpod beleža stare slike, če imamo posebnega konservatorja, ki skrbno pazi, da se ohranijo vsi najbolj skromni ostanki stare umetnosti, — vse, kar je starega, je častitljivo — samo stare pesmi bi naj ne veljale nič? Koliko je vendar ljubke poezije v teh starih pesmih! Na Štefanov večer sem pri božičnici v društvu sv. Marte slišal celo vrsto teh starih božičnih pesmic. To so vam biseri narodne poezije! Rekel sem ženskam, ki so jih pele: Te pesmi moramo zapisati, da se ne pozabijo in ne zgube! Pa so mi rekle: Saj so že zapisane, gospod dr. Kimovec nas jih v Šenklašču učijo. In res so mi pokazale nekaj teh pesmic tiskanih na notah. Glej, glej kaj sem doživel! Gospod stolni dekan, le naprej; vse staro dragoceno blago nam zberi! Ti bomo hvaležni.

2. Od teh pesmic lahko takoj preskočim k ljudskemu petju. Oj, da sem vendar tudi tega doživel! Počasi je šlo in s težavo. Oh, kako počasi — in kako težavno! Vse dobro gre s težavo, če je samo na sebi še tako lahko. Ali je ljudsko petje vpeljati kaj težavnega? No, malo truda je že treba, a ta trud ni posebno hud — in je sladak. Nazadnje pa je kljub vsem pomislekom in težavam ljudsko petje le zmagalo. Na evharističnem kongresu je triumfiral. Kakor če sonce po dolgi borbi z nadležno meglo v polnem žaru zavlada in zatriumfira na nebu! Koliko je evharistični kongres pridobil z ljudskim petjem! Ali niso tujci strmeli nad lepoto naše ljudske pesmi?! Lepe pesmi glas seže v deveto vas. Celo v Rim je segel ta glas: Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« ga je poveličevalo. Pa mora iti in bo šel sloves o našem petju še dalj po svetu.

Pozdravljeno torej naše ljudsko petje! In zahvaljeni vsi, ki ste mu pripomogli do zmage! Menda so ob kongresu vendar vsi pomisleki proti njemu obmolknili. Saj je vsak, kdor ga je slišal, moral reči: To je pa v resnici lepo, to je veličastno! Oh, ljudsko petje — mi je zadnjič rekel šentpeterski gospod župnik — to je pa več kakor bi s kanonom ustrelil! Dobro je povedal! Imenitno! No, in s kanonom ne morejo pri vsaki cerkvi streljati — grmenje in veselje ljudskega petja si pa lahko tudi najrevnejši privoščijo.

Toda niso še povsod vpeljali tega »kanona«. Ne poznajo še povsod ljudskega petja. Veliko še manjka. Na Silvestrov večer sem v neki veliki cerkvi poslušal Zahvalno pesem. In ne en človek v cerkvi ni dal kakega glasu od sebe, samo kor je pel. In to Zahvalno pesem! Še niso pregnani vsi pomisleki

zoper ljudsko petje, še mu nekateri nasprotujejo. Še se vlačijo ponekod megle zadržkov zoper to petje. Toda sonce, ki je na nebu že tako zavladelo, bo tudi te megle pregnalo.

3. Več petja! Naše pesmi so zares lepe — narodne in umetne. Toda premalo jih pojemo. Poslal sem Vam že o tem enkrat eno kratko notico na opazko nekega dopisnika, da nikjer tako radi ne pojejo, kakor na Slovenskem. To žalibog ni resnica. Pač nimajo kmalu kje tako lepih pesmi, pojejo pa marsikje veliko več kakor pri nas. Nemške pesmi so za nas pravo žaganje, pojejo pa na Nemškem venomer. Skoraj ni maše, pri kateri bi ne peli — samo v nedeljo, ampak tudi v delavnik. Kako so se čudili nemški duhovniki, ki so bili pred nekaj leti pri nas, da je pri poldvanajsti »gosposki« maši v Šenklašču vse tiho! Pri moji maši na Nemškem so vedno peli. Kdo pa pri nas v delavnik, pri navadni maši poje? Nezaslišano! Grobna tišina! Vsak momlja ali šepeta svoje molitve sam zase. Nobene skupnosti! Da, ne samo pri sv. maši pojejo na Nemškem vsak dan, skoraj vsako ali vsaj marsikako molitev poživijo in dopolnijo s petjem. Tako po zavodih in samostanih, sploh kjer je skupna večerna molitev, to molitev vsak večer zaključijo s pesmijo. Kje pri nas po večerni molitvi pojejo? In vendar bi bilo tako lepo! Saj so tudi apostoli z Jezusom po zadnji večerji zapeli zahvalno pesem.

O tem ne bom tu dalje pisal, ker sem napisal en članek za »Kraljestvo božje«, ki je začelo gojiti liturgično gibanje. Na to »gibanje« sem navezal in priporočil: Začnite v delavnik glasno moliti in peti pri sveti maši! Zdaj je pri nas v delavnik v cerkvi živ dolgčas. Nobenega glasul! Kakor bi bilo prepovedano! Poživite vendar tudi v delavnik sveto opravilo z glasno molitvijo in petjem! Kaj pa to stane? Ravno v delavnik ljudsko petje lahko igra svojo važno vlogo. Tedaj ne bo nikomur napoti. In to bi bil pri nas najlažji in najboljši začetek liturgičnega gibanja.

Več petja! To pa ne velja pri nas samo za v cerkvi, ampak tudi za izven cerkve: v hiši ali kjerkoli. Premalo nabožnega in premalo narodnega petja. Veliko premalo! Kdor ve, kako blažilen in vzgojen vpliv ima lepo petje, mora to zelo obžalovati. Zato pa pri nas toliko grdega vpitja, tuljenja in rjojenja, toliko kvant — ker lepih pesmi ne znajo. Prav zato sem pa jaz izdal dve pesmarici (brez not): »Pojte!« in »Prepevajte!« 190 nabožnih in 170 narodnih ali ponarodelih pesmi, da bi imeli ljudje besedilo pesmi, katerih napev jim je večinoma znan, pri roki. Slovenska javnost pa je te dve moji pesmarici, kakor tudi druge moje spise preveč prezrla. In tako svojega namena nisem dosegel.

Možje-glasbeniki! Če hočete slovenskemu ljudstvu izkazati veliko dobroto, gojite med njim petje — ne samo umetno, marveč tudi ljudsko! Gojite kar najbolj narodno pesem! Vsa čast umetnim pevcem! Toda petje ne sme ostati privilegij samo nekaterih izvoljenih, petje mora postati ljudska last! Če bodo fantje prepevali lepe narodne pesmi, ne bodo divjaki, pijanci in pretepači. Tu, mojstri petja in glasbe, imate še široko neobdelano polje. Prosim, spravite se nanje!

4. Kaj pa zborovo petje in zborovi pevci? Ker tako ljubim ljudsko petje, bi se utegnilo misliti, da umetnega ne cenim, ali da izvežbane pevce omalovažujem in preziram. Bog varuj kaj takega! Saj sem rekel že zgoraj. Vsa čast zborovim pevcem! Zares hvaležni moramo biti cerkvenim pevcem, ki se toliko trudijo, da nam božjo službo polepšujejo in nas z lepim petjem razveseljujejo. Poslušal sem na kongresu tudi petje Pevske zveze tam na Turjaškem trgu in občudoval sem, kaj lepega ti zbori zmorejo. To je bilo nekaj velikanskega! Da so le mogli tako točno in dovršeno peti, ki niti skupne vaje niso mogli imeti! Imeli so le premalo poslušalcev, veliko premalo. Jaz

sem si mislil: Saj se pri velikih narodih komaj kaj takega dobi. Pred vsem svetom bi se lahko pokazali! Vsa čast!

Ene dobrohotne opazke glede petja mi pa cerkveni pevci, organisti in komponisti, nikar ne zamerite! Kakšna bo ta? ... Skoraj bi rekel, da je naše cerkveno petje — preveč koncertno in premalo pobožno. Preveč umetnost in premalo molitev. Zdi se, kakor da se pevci hočejo le preveč dobro skazati, premalo pa pojoč moliti.

Zakaj na Nemškem tako veliko pojejo, ko njih petje ni nič kaj lepo? Zato, ker jim je petje slovesna molitev, ker hočejo pojoč moliti. Tam ni nobenega postavljanja s petjem, ker vedno bolj ene žagajo in enoglasno. Ne gledajo toliko na lepoto, ampak bolj na besede, ki niso drugega kakor molitev.

Potrebno se mi zdi, da bi vi, ki cerkveno glasbo in petje gojite, večkrat poudarjali, da je in mora biti cerkveno petje molitev, da naj pevci kar največkrat obujajo dober namen: da hočejo peti ne sebi, ampak Bogu v čast; in da naj ne pazijo samo na točno izvajanje, ampak tudi na besedilo, ki naj ga z zavestjo in občutkom izgovarjajo. Četudi bi zaradi pazljivosti na molitev petje včasih ne bilo v vseh podrobnostih dovršeno, bo Bogu zaradi tega vendar bolj ugajalo.

Če bodo pa pevci in organisti peli Bogu v čast, ne pa sebi, potem tudi ne bodo imeli nič več — proti ljudskemu petju. Ker oboje — ljudsko, kakor zborovo — je enako Bogu v čast!.

5. Še eno besedo organistom. Pri nas igrate točno od trenutka, ko zapoje zvonec pri zakristiji, pa do trenutka, ko mašnik spet v zakristijo zgine. Zdi se da se ravnate vsi po slavnem Foersterjevem geslu: Malo denarja — malo muzike. Na Nemškem pa igrajo še ves čas, ko se ljudje iz cerkve vsipljejo. In to se mi je zdelo prav lepo, nekako slovesno: kakor da bi jih hotele orgle prijazno domov pospremiti in se od njih posloviti. Slovesnost lepo počasi izdoni. Da, nekateri organisti potem še dolgo preludirajo, ko je cerkev že skoraj prazna. Pri nas je pa kakor odsekano: Punktum! Konec! Nič več! ...

Posebno pa opažam, če mašnik potem, ko je prišel za sv. mašo k oltarju, ali pa med sv. mašo obhaja, tedaj orgle — obmolknejo in molče, dokler ni zadnji človek obhajan. Meni se zdi to dolgočasno. Komaj orgle zabučijo, ko duhovnik k oltarju pristopi, a brž ko tabernakelj odpre — odpovedo. Kakor bi bilo med sv. obhajilom prepovedano ali neumestno igrati ali peti! — Kaj pri slovesnih pojedinah ne povabijo godcev nalašč zato, da gostom godejo? In pri nebeški gostiji si tudi mislimo, da nam bodo angeli peli in godli. Kaj hočem reči? To, da se petje in orgle k sv. obhajilu med sv. mašo prav tako podajo, kakor med mašo samo. Saj je sv. obhajilo en del sv. maše same, in to važen del. Kaj je primernejšega, kakor med sv. obhajilom peti obhajilne ali druge evharistične pesmi? Torej visoko cenjeni organisti: Četudi je malo denarja, vendar vas prosimo, nikar ne bodite z muziko preveč varčni! Vidite, da vas radi poslušamo!

6. In še eno komponistom. Čast vam in hvala za vaše lepe skladbe! Toliko nam jih proizvedete, da vam jih pevci ne morejo sproti prepeti. Mislim, da se na glasbenem polju nikjer toliko ne dela, kakor pri nas. Vsaj pri Nemcih nisem opazil v tem toliko napredka in spremembe kakor pri nas. (Pač pa sem časih slišal tudi katero, ki sem mislil, da je zrasla na slovenskem zelniku, pa je bila le z nemškega na slovenski presajena.) — Pri vsej ogromni množici naših pesmi pa pogrešam še nekaterih. Katerih pa? Želel bi, da imamo za vsak praznik vsaj eno lepo in sicer tako, da bi šla dokaj lahko v ušesa in bi se je ljudje zlahka naučili, pa jo ob prazniku zapeli. Za božič imamo pač nešteto lepih pesmi, za velikonoč tudi precej. Zakaj nimamo za

veličastne binkošti nobene pesmi, ki bi jo ljudje znali in peli? Za Vnebohod celo ne. Za druge praznike tudi komaj. Za sv. Telo bi bila pač »Praznika svetega«. Za Veliki Šmaren je bila silno poljudna »Za Bogom častimo«, pa je menda nič kaj več ne cenite; jaz pa mislim, da je še zmirom lepa, a je s kora skoraj nikoli več ne slišijo in jo bodo pozabili. Pa je bo škoda! — Treba je, da z duhom Cerkve, ki se razodeva v cerkvenem letu, čutimo, mislimo, živimo; primerna pesem k prazniku pa tega duha najlepše razodeva. Moja mati je še znala skoraj za vsak praznik posebno pesem in jo je pela na dotični praznik pred pečjo z burkljami v roki, da sem se tudi jaz od nje nekoliko naučil. A takih žena, ki bi znale pesmi za razne praznike in jih res pele, skoraj ni več. Morate jih spet naučiti! Predvsem nam pa morate take pesmi preskrbeti! Potem morajo na kor — s kora pa, če bodo poljudne, in to morajo biti, bodo prišle med ljudstvo. Celó za bolj znane in češčene svetnike, katerih godovi se ne obhajajo praznično, bi bilo lepo imeti pesmi, ki bi jih ljudje res peli. Tudi nekaj takih smo pri nas peli, a danes so že pozabljene. Gospodje skladatelji, dajte ljudstvu tudi takih pesmi in napravili jim boste veselje, gojili pravega cerkvenega duha in pospeševali pobožnost.

To bi bilo nekaj misli in želja nestrokovnjaka o cerkvenem in narodnem petju in glasbi, ki jih izvolite velecenjeni strokovnjaki blagohotno uvaževati! Ne vem, če se vam ljudje kdaj kaj zahvalijo, da jim muzicirate in prepevate. Zato se vam pa jaz v imenu vseh, ki vas poslušamo, zahvalim, da nam božjo službo tako lepšate, nas pa razveseljujete. Vam hvala — Bogu pa čast!

Dodatek urednika. G. konz. svetniku Janezu Kalanu se za njegov v resnici vzpodbuden članek prav iskreno zahvaljujem. Mislim, da se organisti in skladatelji z njegovimi mislimi in nasveti večinoma strinjamo. O stvareh, ki potrebujejo nekoliko razjasnila, pa se bomo — če Bog da — še lahko porazgovorili.

Fran Ferjančič:

K 25 letnici msgr. Premrlovega uredništva.

Sicer ne vem, ali ne bo g. uredniku morda neljubo, da sem si izbral ravno njega in njegov 25 letni uredniški jubilej za predmet svojemu članku. Vendar, ker je članek napisan z najboljšim namenom, napisan od starega, iskrenega prijatelja, ki je vseh teh 25 let z njim čutil in z njim sodeloval v prosep cerkvene glasbe, upam, da ne bo vrgel teh vrstic v koš.

Priznajmo odkritosrčno: 25 dolgih let urejevati kak list, res ni malenkost. Ko sem služboval še kot kaplan v ljubljanskem Trnovem, je izhajal v Ljubljani politični tednik »Slovenski list«. Urednik mu je bil pokojni Anton Koblar. Ko pa je moral Koblar za dlje časa oditi iz Ljubljane, ga je nadomestoval v uredništvu moj šef, tedanji trnovski župnik Ivan Vrhovnik. Dobro se pa spominjam, kako mi je Vrhovnik nekoč potožil, koliko truda in dela mu povzroča urejevanje imenovanega tednika. In vendar je to težavno delo opravljal samo nekaj tednov ali mesecev. Kaj naj rečemo šele o msgr. Premrlu, ki pa urejuje naše glasilo že celih 25 let?

Cerkveni Glasbenik je dosegel že precej visoko starost. Letošnja njegova glava nosi v nadpisu častitljivo letno številko 59. A kljub tej

visoki starosti je imel list primeroma jako malo urednikov: literarni del lista so v vsem tem dolgem času urejevali samo trije uredniki, glasbeni del pa celo samo dva. Prvi urednik literarnega dela Cerkvnege Glasbenika je bil pokojni profesor Janez Gnjezda, mož blagega spomina. Trudoljubivo je urejeval list od njegovega početka (1878) pa do svoje smrti (10. sept. 1904). Za njim je prevzel uredništvo tedanji ljubljanski stolni kanonik, dr. Andrej Karlin, ki je bil obenem tajnik Cecilijenega društva. Izborno je urejeval list do konca leta 1910, ko se je kot novoimenovani tržaško-koperski škof moral posloviti od Ljubljane. Z novim letom 1911 pa je prevzel uredništvo msgr. Stanko Premrl, ki sedaj z veliko vnemo urejuje list že nad 25 let.

Glasbeni del Cerkvnege Glasbenika pa je imel kakor že omenjeno — ves čas samo dva urednika. Prvi je bil tedanji stolni organist in ravnatelj orglarske šole, pokojni Anton Foerster, mož izrednih zaslug za cerkveno in svetno glasbo. Mojstrsko je urejeval glasbene priloge od početka lista, od 1. maja 1878, pa do konca leta 1908, torej osem mesecev nad 30 let. Nato je vsled starosti odložil uredništvo in ga prepustil mlajši moči, g. Premrlu. Dve leti, od 1908 do 1910, je g. Premrl urejeval samo glasbene priloge našega lista. Ko pa je bil dr. Karlin povzdignjen na škofovski sedež, je msgr. Premrl prevzel tudi uredništvo literarnega dela. Z začetkom leta 1911 torej je g. Premrl obojno uredništvo, ki je bilo do tedaj ločeno, združil v eni osebi in tako je tudi ostalo vseh 25 let do danes.

Ako le nekoliko površno prelistamo zadnjih 25 letnikov Cerkvnege Glasbenika, vidimo takoj, kako veliko zakladov je nakopičenih v njih. G. urednik si je znal ohraniti prejšnje, starejše sotrudnike našega glasila, znal si je pa pridobiti tudi mnogo novih. Seveda največja teža je slonela na njegovih ramah. Koliko je v teh 25 letih v literarnem delu napisal sam! Ne bom našteval vseh njegovih spisov; omeniti hočem samo nekatere: »Cerkveno petje pri tihih svetih mašah«, »Nekoliko statistike o glasbi v ljubljanski škofiji«, »O izbiranju primernih cerkvenih pesmi za bogoslužje«, »Pregled novejšega slovenskega cerkvenoglasbenega slovstva«, »Nujno razmišljanje o naši cerkveni glasbi«, »K jubileju Cecilijinega društva v Ljubljani«, »Pričnimo s cerkvenim ljudskim petjem«, »Cerkveno ljudsko petje v ljubljanski škofiji«, »Ali smo z ljudskim petjem pri nas že kaj napredovali?«, »V luči liturgične obnove gledano naše petje pri tihih mašah s svojim razvojem in literaturo«, »Pevski in glasbeni odmevi evharističnega kongresa«, »Slovenska evharistična glasba«, »Nekoliko statistike o orglah v ljubljanski škofiji«, »Nekoliko podrobnih zanimivosti o orglah v ljubljanski škofiji«, »Nekoliko statistike o sedanjem stanju organistov v ljubljanski škofiji« itd. Napisal je tudi več temeljitih življenjepisov glasbenikov in skladateljev, ki so umrli v tej dobi, n. pr. Antona Svetka, Antona Foersterja, p. Hugolina Sattnerja, Ignacija Hladnika, Ivana Pogačnika, Josipa Sicherla in drugih. Objavil je tudi več svojih dopisov, v katerih poroča zlasti o cerkveni glasbi v ljubljanski stolnici. Ne bi pa

prišli zlepa do konca, ako bi hoteli naštevati vsa njegova koncertna poročila, poročila o novih orglah, vse ocene v »Oglasniku za cerkveno in svetno glasbo«, vse zanimive novice in podatke, ki jih je stalno priobčeval pod rubriko »Razne vesti« ali »To in ono«. Zares, ogromno delo!

Ravno tako pa si je prizadeval, da je visoko dvignil tudi vrednost glasbenih prilog. Dočim so se v prejšnjih časih skladbe »Cerkvenega Glasbenika« gibale bolj v tračnicah starega cecilijanizma, kar je tudi povsem naravno, je Premrl krenil na novo, svobodnejšo in modernejšo pot. Za seboj je potegnil tudi druge cerkvene skladatelje, zlasti še mlajše, ki so po večini njegovi učenci. On sam je v zadnjih 25 letih objavil v »Cerkvenem Glasbeniku« okrog 150 lastnih skladb, ki služijo drugim skladateljem lahko v zgled moderne cerkvene glasbe.

Vse to je izvršil kljub ogromnim težavam, ki jih je imel kot urednik med svetovno vojno in po njej. Mnogi drugi listi so takrat popolnoma ali vsaj začasno prenehali. »Cerkveni Glasbenik« pa se je le vzdržal, četudi ne brez hudega napora. Medtem ko je prej izhajal navadno vsak mesec, je začel z letom 1917 redno izhajati vsak drugi mesec v dvojni skupni številki. Zaradi silno neugodnih tiskovnih razmer je ob času najhujše stiske šestkrat izšel list vsak tretji mesec v skupni trojni številki, seveda v manjšem obsegu. Z letom 1920 je »Cerkveni Glasbenik« zopet redno izhajal vsak drugi mesec v dvojni številki. Opustiti se je moralo tudi tiskanje glasbenih prilog; zadovoljiti se je bilo treba z litografiranimi izvodi. Kako huda je tedaj predla našemu glasilu, spoznamo lahko iz dejstva, da se je leta 1919 uredništvo v listu samem prvič obrnilo do naročnikov s prošnjo za podporo. Pa Premrl je vztrajal in z božjo pomočjo srečno premagal vse težave. List ni prenehal, temveč se je polagoma iznova okreпил. Kdo ne vidi tu velikih zaslug, ki si jih je sedanji urednik stekel za naše glasilo?

Zato mu kar najiskrenejše čestitamo k redkemu 25 letnemu uredniškemu jubileju ter mu iz sreca želimo, da bi še nadalje dolgo vrsto let tako uspešno, kot doslej, urejeval nam nad vse dragi »Cerkveni Glasbenik«!¹

Stanko Premrl:

Slovenska orgelska literatura.

V orgelski literaturi Slovenci res da nismo preveč bogati in založeni; a vendar se je hvala Bogu tudi tovrstne naše glasbe zlasti v razdobju približno zadnjih šestdesetih let toliko nabralo, da je že za malo razstavo. Oglejmo si to razstavo kar v našem listu. Dela bom razporedil deloma po času, kakor so nastala, deloma po skladateljih, kakor so drug za drugim nastopali. Skladbam bodo kolikor mogoče pridejane opombe glede časa, kdaj so izšle, glede kraja, kje so izšle in v kateri založbi. Pri še nenatisnjenih delih bo pripomnjeno, da se nahajajo še v rokopisu.

¹ Dragemu prijatelju in zvestemu sotrudniku, g. kanoniku Fr. Ferjančiču, sem rad ustregel. Za čestitke se mu iskreno zahvaljujem. — Urednik.

Vrsta slovenskih orgelskih skladb se pomika v nekako sledečem redu:

Mašek Kašpar: *25 kratkih preludijev* (rokopis).¹

Mašek Kamilo: *Preludiji* (Caecilia 1858).²

Fajgelj Danilo: *Slovenski orglavec*. 100 mediger za orgle. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani.

—: *Predigre* za orgle ali harmonij. Op. 15a.

—: *Predigre* za orgle ali harmonij. Op. 15b. Celotni opus v dveh zvezkih je izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani. Delo je poklonjeno gospodu Janezu Kokošarju.³

—: *12 prediger* za orgle ali harmonij po motivih pesmi iz Cecilije. Op. 26. Delo je poklonjeno g. Feliksu Stegnarju, c. kr. učitelju, dež. poslancu itd. V Ljubljani 1887. Tiskali in založili Blasnikovi nasledniki. Vrh naslovne strani stoji geslo: »Kar zamore, vsak storiti je dolžan«.

—: *24 fugiranih pred- in poiger* v vseh tonovskih načinih dura in mola za orgle ali harmonij. Slovenskim organistom za uporabo pri službi božji. Op. 29. Izdalo in založilo Cecilijansko društvo za goriško nadškofijo. 1887. Tisk Blasnikovih naslednikov.⁴

—: *Orgelski odmevi*. Zbirka prediger in poiger za orgle ali harmonij. Za uporabo v cerkvi, šoli in na domu. Delo je poklonjeno g. Antonu Klodiču vit. Sabladovskemu, c. kr. dež. šolskemu nadzorniku itd. Op. 40. V Ljubljani 1889. Založil Franc Govekar, nadučitelj. Tiskali Blasnikovi nasledniki.⁵

—: *4 fuge* za polne orgle in uporabo ob koncu sv. maše. Op. 127. Delo je poklonjeno mil. g. dr. Janezu Flappu, poreško-puljskemu škofu itd. itd. V Ljubljani 1896. Tiskali in založili Blasnikovi nasledniki.⁶

¹ Naslov je prav za prav nemški: 25 kurze Preludien für die Orgel zur Selbstübung für angehende Orgelspieler und zum besonderen Gebrauch der Landschulpraeparanden zu Laybach nach den Grundsätzen der besten Tonsetzer verfertigt von Caspar Maschek, k. k. Lehrer der Tonkunst. Rokopis, morda samo prepis izvirnika, je iz glasbene ostaline slovenskega skladatelja Leopolda Cveka. Preludiji so večinoma homofoni (akordni), deloma po takratni modi preprosto figurirani.

² Ta list je izhajal sicer z nemškim imenom, prinašal pa cerkvene pesmi slovenskih skladateljev s slovenskim in nemškim besedilom ter bil namenjen našim podeželnim organistom, učiteljem in gojiteljem glasbe na deželi. Izhajal je samo dve leti. Kamilo Mašek, prvi urednik te »Cecilije«, je namreč že 29. junija 1859 — star komaj 28 let — umrl. Za njim je do konca leta 1859 urejeval list Andrej Praprotnik. Nato je list prenehel. Kamilo Maškovi preludiji so krajši in daljši, vmes celo ena fuga na temo velikonočne Aleluje, razen tega kadence in modulacije.

³ Op. 15a obsega 18 prediger, štev. 18 je predigra k adventni pesmi »Vi oblaki ga rosite«. Op. 15b obsega 20 prediger. Prvih petnajst je kontrapunktična obdelava raznih pesmi iz Foersterjeve Cecilije; zadnjih pet je prostozloženih kot predigra, poigra in elevacija (povzdigovanje). To delo je bilo dovršeno l. 1886.

⁴ V opombi pravi skladatelj: »Sledeče igre so postavljene v ekspoziciji fuge. Zato so zaznamovani glavni motivi, odgovori, medmetki, protistavki, povratki teme in povratki odgovorov s črtami ravniciami. Taka mesta naj se izraznejše igrajo. Zadnji takti pri predigrah zamorejo se ritardirati. Naj bi se ta način preludovanja obče posnemal, ker le tako postane igranje na orglah pravilno.« Srpenica, meseca decembra 1887.

⁵ Ta zbirka obsega 180 prediger v štirih delih. V prvem delu je 40 kratkih prediger v avtentičnih staro-cerkvenih načinih. Drugi in tretji del podajata 120 iger v durovskih in molovskih lestvicah. Četrty del pa prinaša 20 poiger za polne orgle s pedalom.

⁶ Zadnja teh fug nosi ime »kromatična fuga« na temo:

Man.

- : *Predigre* za cerkveno uporabo. Podaja Cec. društvo za goriško nadškofijo svojim udom. 1905. Prediger je 52 na 52. straneh.
- : *Kadence* za orgle. Podaja svojim udom Cecilijansko društvo v Gorici. 1906. Kadenc je 230 na 52. straneh.
- : *Fuge, fugete in verzeti* za orgle. Podaja svojim udom Cec. društvo v Gorici. 1906.⁷
- : *Fuga v des-duru*. (Novi Akordi, I., stran 30.)
- : *Skladbe za orgle, izišle v »Cerkv. Glasbeniku«*: 2 predigri k pesmim v Ceciliji (1884, XI), 2 fugi (1890, XII), Postludij (1896, VI), Aleluja (fuga) (1897, II), Tokata (1897, IV), Predigra za božični čas (1907, XI), Preiudij, Interludij, Postludij (1908, IX, X).⁸
- : *Fuge za orgle*. Op. 65. Delo, poklonjeno g. Antonu Foersterju, se nahaja še v rokopisu. Fug je osem.
- : *Verzeti za orgle*. Op. 75. 19 skladb. Rokopis. Srpenica, 6. julija 1892.
- : *5 postludijev, 1. interludij, 1 tokata in 1 trio*. Rokopis.
- Stegnar Srečko: *Fuga na temo »Aleluja«* (rokopis).
- Lavrenčič Alojzij: *Pred- in medigre* (C. Gl. 1886).
- Aljaž Jakob: *6 kratkih pred- oz. mediger* k Ceciliji (rokopis).
- Hladnik Ignacij: *2 fugi* za orgle. Op. 12. 1889. Založil skladatelj. Tiskal Blasnik.
- : *Prva fantazija z vpleteno zahvalno pesmijo za orgle*. Op. 33. V Ljubljani. 1897.⁹ Založil skladatelj. Tisk I. Blasnikovih naslednikov. Delo je poklonjeno g. dr. Francetu Deteli, ravnatelju gimnazije v Novem mestu.
- : *Slovenski organist*. Zbirka pred- in poiger za orgle ali harmonij, I. zv., *Božične pred- in poigre*. V Ljubljani 1901.¹⁰ Založil skladatelj. Tisk Blasnikovih naslednikov.
- : *5 fugiranih slavnostnih iger* (Fünf fugierte Festspiele für Orgel) op. 61. Založil Anton Böhm & Sohn, Augsburg u. Wien. 1912.¹¹
- : *Fuga na Nedvédovo temo »K tebi srca povzdignimo«*. (N. A. I., stran 61.)
- : *Meditacija* (N. A. XII., stran 50.) Tej Meditaciji je dostavil še tri *Kontrapunktične variacije*, ki se nahajajo v rokopisu.
- : *Koncertna fantazija za orgle* po motivih slovenskih narodnih pesmi. Op. 80. Trije stavki: Maestoso, Adagio, Finale. Rokopis. Delo je poklonjeno Hladnikovi sinahi gospe Irmii roj. Mayr.
- Foerster Anton: *Preludium super hymnum austriacum auct. J. Haydn*.
- : *Postludium super hymnum austriacum auct. J. Haydn*. Oboje izšlo v »C. Gl.« 1908, VII.
- : *Postludij na temo »Ite missa est«* (dupl. I. cl.). Izšel v Joh. Dieboldovi zbirki Der katholische Organist in Hochamt, Requiem und Vesper, Größere und kleinere Orgelstücke, op. 54 C. Založil Pustet v Regensburgu 1910.
- : *Postludij na velikonočno »Alleluja«*. Izšel ravnotam. Ta skladba se nahaja tudi v Foersterjevi knjigi »Harmonija in kontrapunkt« kot zgled za fugeto. V Ljubljani 1904.
- : *11 verzetov k večerniškim psalmom*. Tudi ti so izšli v Dieboldovi zbirki.

⁷ Zbirka prinaša najprej 20 fuget in 13 fug, ki so nenavadno na široko razvite. Med temi je: Fuga po motivu velikonočnega »Alleluja«, tri fuge »di tono«, ena izmed teh na češki napev »Božji nam je rojen Sin« in ena na Wittov »Alleluja«.

⁸ Nekatere izmed teh skladb so izšle pozneje v Fajglovih samostojnih izdajah, deloma malo predrugačene, nekaj se jih nahaja samo tukaj.

⁹ Fantazija obsega tri stavke: Moderato maestoso, Larghetto in Finale.

¹⁰ Iger je dvanajst, nekaj daljših, nekaj krajših.

¹¹ Drugo izmed teh slavnostnih iger, ki so izdelane kot fuga, je pod naslovom Fuga objavil C. Gl. 1890. XI.

- Sattner p. Hugolin: *Fuga*. (Cerkv. Glasbenik 1907, II.)
 —: *Postcommunio*. I. maestri dell'organo. II., december. Carrara, Bergamo.
- Ocvirk Ivan: *Pred- in poigre za orgle ali harmonij*. 1907. Tiskal Jos. Eberle & Co. na Dunaju. Zbirka obsega 40 skladb.
 —: *10 skladb za harmonij ali orgle*. (C. Gl. 1920.)
 —: *Stella matutina*. (I maestri dell'organo, II. december.)
 —: *Larghetto*. (L'organista liturgico I. avg., Carrara Bergamo.)
 —: *12 rapsodij za koncertno uporabo*. (Rokopis.)
- Adamič Karlo: *2 preludija za orgle ali harmonij*. Kutné Hora. Česká hudba. Tisk A. Švarc.
 —: *Gloria in excelsis Deo*. Zbirka božičnih preludijev in meditacij za orgle. Zagreb 1924. Tisk nadbiskupske tiskarne v Zagrebu. Zbirka obsega 8 skladb.
 —: *Zbirka 33 lahkkih preludijev za orgle ali harmonij*. Koprivnica 1931. Samozaložba.
- Kogoj Marij: *Medigra*.¹² (Rokopis.)
- Pahor Roman: *Preludij*. (Rokopis.)
- Premrl Stanko: *100 praeludia organi*. Zbirka orgelskih preludijev. Ljubljana 1912. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Delo je izšlo l. 1921 v II. natisu. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.
 —: *Preludiji in kadence*. V Ljubljani 1924. Založila Jugoslovanska knjigarna. V tej zbirki je 75 orgelskih iger.
 —: *65 orgelskih iger v različnih tonovskih načinih, za uporabo pri bogoslužju*. 1930. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.
 —: *Slavnostna predigra*. (N. A. I., stran 100.)
 —: *Fuga v žalni spomin † p. Angeliku Hribarju*. (C. Gl. 1907, 10.)
 —: *Parafraza Jos. Haydnove pesmi »Bog ohrani«*. (C. Gl. 1914, 8. 9.)
 —: *Preghiera in Kancona* (parafraza Jos. Gruberjeve pesmi »Sveta noč«). (I maestri dell'organo. 1930. II. april. Carrara, Bergamo.)
 —: *Otto piccoli pezzi — Osem majhnih, lahkkih skladb*. (I maestri dell'organo. 1931. III. april. Carrara, Bergamo.)
 —: *Preludij v C-duru*. (L'organista liturgico. 1932. I. junij-julij. Carrara, Bergamo.)
 —: *Uvod in fuga v G-duru*. (Rokopis.)
 —: *Predigre k Mozartovemu Requiemu*. (Rokopis. 11 skladb.¹³)
 —: *Pastorale*. (L'organista liturgico III. 4.)
 —: *Koral*. (L'organista liturgico IV. 5.)
 —: *Slavnostna predigra in fuga v D-duru*. (Predigra: rokopis, fuga prirejena po klavirski fugi, objavljeni v N. A. IX., stran 63.)
 —: *Preludij iz božične suite*. (Rokopis.)
 —: *Preludij alla marcia*. (Rokopis.)
 —: *Fugato*. (Rokopis.)
 —: *Fugeta na temo koralnega Magnificat*. (Rokopis.)
 —: *Preludij v E-molu*. (Rokopis.)
- Gašperšič Joža: *Pred spokorno pesmijo*. (C. Gl. 1915, 9.)
- Komel Emil: *Fugirana predigra*. (N. A. I., stran 8.)
 —: *Fugirana predigra*. (N. A. II., stran 74.)
- Družovič Hinko: *Fuga*. (N. A. III., stran 30.)
- Krek dr. Gojmir: *Slavnostna predigra*. (N. A. II., stran 65.)
 —: *Eremit za orgle oz. klavir in gosli*. (IV., stran 58.)

¹² Delo iz mladih let.

¹³ Štiri izmed teh so natisnjene v mojih Preludijih in kadencah, kot štev. 49, 50, 59 in 60.

- Hochreiter Emil: *Otto composizioni — 8 orgelskih skladb.* (I maestri dell'organo. III. oktober.)
- : *Preghieru.* (I maestri dell'organo, II. julij.)
 - : *Elegia (Tranquillo).* (L'organista liturgico, II. avgust.)
 - : *Elevazione (Con spiritu).* (L'organista liturgico, III. maj.)
 - : *6 preludijev,* op. 78. (Rokopis.)
 - : *6 orgelskih skladb,* op. 94. (Rokopis.)
- Jobst Anton: *Allegretto.* (I maestri dell'organo, II. november.)
- : *Molitev, Preludij, Elevazione.* (Rokopis.)
- Železnik Martin: *Fantazija v Fis-molu.* (Rokopis.)
- : *Zbirka daljših orgelskih skladb* (preludiji, fantazije, fuge). (Rokopis.)
- Selak Kosto: *Fantazija.* (Rokopis 1931.)
- Grum Anton: *Velikonočni preludij.* (Rokopis 1923.)
- : *Preludij na Riharjev motiv »Novomašnik, bodi pozdravljen.«* (Rokopis.)
- Kumar Ciril: *Preludiji in kadence.* (Rokopis.) Zbirka obsega 83 skladb.
- : *Preludij v Es-duru.* (Rokopis.)
- Klemenčič Josip: *Fugirane igre.* (Rokopis.)
- Frie Ivan: *Preludij v f-molu.* (Rokopis.)
- Doktorič David: *Sonata v treh stavkih.* Andante, Koral, Improvizacija s fugo. (Rokopis.)
- : *Slavnostna koračnica.* (Rokopis.)
 - : *Zbirka preludijev.* (Rokopis.)
- Tomc Matija: *Preludiji in modularije,* I. zvezek. Samozaložba. Preludijev je 46, modulacij 109.
- : *Slavnostni preludij* (Preludio festivo) *in fuga.* Preludij je izšel v I maestri dell'organo 1930, II. oktober. Preludij in fuga sta izšla ravnokar v posebnem natisu.
- Šterbenec Josip: *Trio in Melodia ostinata.* (Rokopis.)
- Arnič Blaž: *Koncertni preludij.* Op. 9 (tiskan na Dunaju kot rokopis).¹⁴
- : *Memēto mori* za orgle in trobila. (Rokopis.)
- Kimovec dr. Frančišek: *Zbirka orgelskih preludijev.* (Rokopis.)
- Ukmar Vilko: *Vera, upanje, ljubezen* za gosli in orgle. (Rokopis.)
- Kopore Srečko: *Mala suita.* (Rokopis, 1919.)
- : *Meditacija sv. Tomaža Akvinca* za harmonij, v štirih stavkih. (Rokopis.)
 - : *Koncertna suita:* Prolog, Fuga, Nenijska, Passacaglia, Epilog. (Rokopis.)
- Šturm Franc: *Fantazija.* (Rokopis.)
- Osterc Slavko: *Fantazija in Koral.* Samozaložba.

Adolf Gröbming:

Nekaj poglavij iz fiziologije in fonetike.

(Dalje.)

Sledeči odstavek sem zadnjič pri prepisovanju iz rokopisa prezrl. Po vsebini spada pod »Odporo« na str. 10.

Ustničnozobne artikulacije.

O ustničnozobnih ali labiodentalnih artikulacijah govorimo takrat, kadar se giblje spodnja ustnica proti zgornjim zobem. V knjižni slovenščini izgovarjamo na ta način samo pripornika *v* (vabilo, z *ervjó*) in *f* (*frfotáti*, *Frančišek*). Priporo zanje tvorimo tako, da pritisnemo spodnjo

¹⁴ Skladatelj je temu koncertnemu preludiju dodal še trobila in tolkala.

ustnico ob spodnji rob zgornjih sekavcev¹. Pri izreki ne zapušča zrak ustne votline le skozi zožitev med zobmi in ustnico, ampak tudi skozi vrzeli v zobeh. Pripora za zveneči *v* je čvrstejša in izrazitejša, kakor za nezveneči *f*. Ker mora zrak pri *v*-ju premagati precejšnjo oviro, je šum preprihovanja (zezljanje) dokaj močnejši, kakor pri *f*-u. Prof. Ramovš loči v »Konzonantizmu« (§ 69) pri labiodentalnem *v*-ju dve stopnji zvonkosti: polno zvonkost *v*-ja pred vokali *i*, *e* in pred *j* (*víno*, *véra*, *vesélje*, s *krvjó*), in slabejšo zvonkost tega pripornika, pred vokali *a*, *o* in *o* in pa med konzonantom in katerimkoli vokalom (*vóz*, *vozá*, *vəndər* — *svét*, *svák*).

Sinteza.

Že v začetku poglavja o artikulacijah (pri analizi²) sem omenil, da so človeški glasovi proizvodi kompliciranega govornega organa in da se je treba zato najprej seznaniti z opravili posameznih govornih, ako hočemo razumeti delovanje vsega organa. Govorila sem obravnaval v istem redu, kakor jih preleti iz pljuč prihajajoči zračni tok (pljuča, jabolko, jezik, ustnice) z namenom, seznaniti bralca z najvažnejšimi elementi, ki so pomembni za tvorbo glasov. Ker je bilo naše opazovanje usmerjeno na funkcije organov, je šlo pri analizi v glavnem za odnos posameznih organov do glasov. V poglavju, ki smo ga sedaj načeli, pa bomo obrnili svojo pozornost na glasove, kot produkt harmoničnega delovanja vsega govornega organa. V središču našega opazovanja bo torej glas in njegov odnos do govornih organov.

Vsak glas bom opisal najprej s fonetičnega stališča, nato pa (bodisi v skupinah ali posamezno) ocenil njegovo pevsko uporabnost. Pri fonetičnem opisu se bom držal v glavnem Jespersenovega sistema, ki se mi zdi od vseh, kar jih poznam, še najpreglednejši, s to razliko, da bom navedel najprej zožitev, ki je za izreko najvažnejša, nato delovanje govornih organov v obratnem redu kakor doslej. Zasedovati isto pot kakor pri analizi ne bi bilo pametno, ker nam je itak znana; bolje je da jo prehodimo tudi v obratni smeri. Pri vsakem važnejšem stavku ali pojmu bom navedel številko, n. pr. 59/15 od katere znači prvi del letnika C. Glasbenika, drugi del pa stran, tako da najde bralec brez težave natančnejše podatke, ako jih rabi. Ker so nam posamezni elementi itak znani, bodo pri večini glasov odpadle dolgovezne razlage.

Zaporniki ^{52/167}

b Zaporo tvorijo ustnice ^{58/85}, ki so bolj ali manj našobljene. Šobljenje je odvisno od sosednih vokalov (*ibi*, *ebe*...) ^{58/134}.. Jezik počiva

¹ Poleg navedene pripore za *v* je zelo razširjena še druga, ki jo tvorimo tako, da pokrijemo z notranjo platjo spodnje ustnice zunanjo steno zgornjih zob. (Prim. Ramovš »Konzonantizem« § 69.)

² Izraz »Analiza« je pomotoma izostal in spada na čelo strani 36, 53. letnika. Cenjene čitatelje prosim, da mi take in slične napake oprostite. Pripominjam, da je pri periodičnih člankih, zlasti ako se vlečejo skozi več letnikov, skoraj nemogoče, izogniti se raznim pogrškam.

- pri osamljeni izreki na dnu spodnje čeljusti (konica pri zobeh), v zvezi z vokali se pa ravna po njih (pri *ibi*, je dvignjen kakor pri *i*-ju, pri *ebe*, kakor pri *e*-ju itd.) Mehko nebo zapira zraku pot v podnosje ^{55/48}, glasotvornice se tresejo ^{53/107}.., dokler se zrak za zaporo zgoščuje (napihovalni glas ^{53/108}).
- p** Glede zapore, jezika in mehkega neba velja isto kot za *b*. Glasotvornice se pri tem glasu ne tresejo. (Vse navedbe za *b* veljajo tudi za *p*.)
- d** Zaporo tvori jezična konica proti kotu med gornjimi sekavci in dlesnami (dentalno-alveolarna zapora) ^{55/110}. Ustnice so odprte. Velikost ustnične odpore se ravna po sosednih vokalih ^{59/15}. Mehko nebo zapira vhod v nosno votlino ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{53/107}.. (napihovalni glas ^{53/108}).
- t** Jezična zapora, ustnice in mehko nebo kakor pri *d*-ju. Glasotvornice se ne tresejo. (Navedbe za *d* veljajo tudi za *t*.)
- g** Zaporo tvori jezična ploskev proti meji med trdim in mehkim nebom (*ga*), vendar leži mesto zapore lahko bolj spredaj (*gi*, *ge*) ali bolj zadaj (*go*, *gu*) kakršen je pač vokal, ki spremlja ta soglasnik ^{56/111}. Jezična konica sledi gibom jezika, pri *gi* leži pri zobeh, pri ostalih vokalih se pa bolj ali manj oddaljuje od zobne ograje. Ustnice se ravnaajo po okolici ^{59/15}. Mehko nebo zapira pot v podnosje ^{55/48}. Glasotvornice se tresejo ^{53/107}.. (napihovalni glas ^{53/108}).
- k** Za zaporo, jezično konico, ustnice in mehko nebo velja isto kakor za *g*. Glasotvornice se ne tresejo. (Navedbe iste kot pri *g*-ju.)

Opombe za pevca.

- b-p** Ker leži pri *b*-ju in *p*-ju zapora na skrajni točki nastavne cevi, se večkrat pripeti, da so vokali, ki jih zapojemo z njimi v zvezi, plitki in premalo kriti. Zato imej pri petju teh glasov občutek, da se izvrši eksplozija navznoter. Bolj ali manj naj spremlja ta občutek tudi druge zapornike.
- d-t** Zapornika *d*, *t* dajeta pevcu ugodnost, da jih artikulira lahko tako, da upre konico jezika ob notranjo stran spodnjih zob ^{56/110}. Takšna artikulacija omogoča koncentracijo jezične mase v sprednjem delu ustne votline. S tem se osvobodi golt in sprostijo žvečilne mišice, kar ugodno vpliva na razvoj glasu in na gibanje spodnje čeljusti.
- g-k** Pri zapornikih *g*, *k* se vokali radi navzamejo zastrte nebne barve¹ in izgube zvočnost. Zato je dobro, ako se artikulirajo kar moči spredaj. Vprav radi te nevšečnosti je treba *g* in *k* pridno vaditi. Za izhodišče lahko rabijo spoji *gi*, *ki* ali pa takšni, ki pevcu najboljše prijajo. Po teh naj skuša učitelj uravnati nastavek za druge spoje (*ga*, *ka*, *go*, *ko* itd.).

¹ Nemci označujejo nebno barvo z izrazom »gaumig«.

Zaporniki delajo pevcu včasih silne preglavice, ker ga silijo, radi svojega eksplozivnega značaja, k nepotrebnemu tratenju zraka. Da se temu izognemo je dobro, ako jih mehko zapojemo in po možnosti zadržujemo zrak. Najbolj nevarni so nezveneči zaporniki, ki pospešujejo poleg tega še trdi zastavek. Res je, da ojačujejo zaporniki vokale, vendar je škoda neprimerno večja kakor korist, ako jih nepravilno izvajamo. Dober pevec uporabi za nezveneče zapornike manj zraka, kakor za zveneče, ne da bi zvočnost vokalov pri tem kaj trpela. Iz navedenega pa ne sledi, da je treba zapornike medlo artikulirati, nasprotno, artikuliraj čvrsto, pri tem pa štedi z zrakom. Brez čvrste zapore ni lepega zapornika! Važno je tudi, da se že pri artikulaciji zapornika pripravimo na vokal in kolikor se pač da uravnamo govorila tako, da se bo prehod nemoteno izvršil. Zato je treba n. pr. pri zlogu *bi*, že pri izreki *b*-ja dvigniti jezik v lego vokala *i*.

Viktor Steska:

Važna poprava stolnih orgel v Ljubljani.

O ljubljanskih stolnih orglah vemo, da je sklenil 20. maja 1732 ljubljanski škof Sigmund grof Schrottenbach s celjskim orglarjem Jan. Janečkom pogodbo za napravo novih orgel z 22 spremeni. Dopolnil je te orgle Franc Ksaverij Križman l. 1762 in postavil še srednjo omaro. Pozneje so te orgle popravljali razni mojstri, n. pr. ok. 1830 Janez Kunert, l. 1859/60 Ferdinand Malahovski, l. 1867 Goršič, nove, razen lepih omar, pa je napravil l. 1912 Ivan Milavec. O tem je obširno pisal prof. Jos. Smrekar v Cerkv. Gl. 1906, str. 11, 21, 25, 26. V tej razpravi, kakor tudi ne v spisu: Orgle v ljubljanskih cerkvah, Rafael Fabiani, v Kroniki slovenskih mest, II, 163 id., se pa ne omenja znatna sprememba stolnih orgel, ki jo je napravil ljubljanski orglarski mojster Janez Jurij Eisel l. 1781.

O njegovem delu spričuje listina v škof. arhivu (fasc. stolna cerkev), obsegajoča izjavo, ki jo je Eisel podal 5. januarja 1780. Glasi se v slovenskem prevodu:

Izjava,

ki jo podajam na zahtevo o orglah tukajšnje stolne cerkve v Ljubljani, ki naj se odmaknejo od stene in preurede tako, da bodo najboljše v deželi.

Zato izjavljam in se zavežem, da napravim in postavim z božjo pomočjo tako delo, da ne bo na Kranjskem nobenega, ki bi to presehalo glede moči in ljubkosti.

Vse delo se deli v 3 skupine: manual, pozitiv in pedal. Vsaka skupina bo imela naslednje spremene (registre), ki jih navajam:

Manual.

1. Principal 8' (8 čeveljski)
2. Flauta major 8'
3. Flauta minor 4'
4. Oktava maior 4'
5. Quinta 4'
6. Superoktava 2'
7. Mikstura trojna. Ta spremen bo imel 175 piščali.
8. Vox humana 8', gre iz *druge* oktave od *a*.

9. Salicional 8', ki pride namesto »trampucina« (tramboncino, jezičnik) in ga ne bo treba nikdar uglaševati.

Positiv.

1. Principal 4'
 2. Copula 8'
 3. Flauta 4'
 4. Mali portun 4' (burdonček)
 5. Špičasta flavta ali »Plochflauta« (Blockflöte) 2'
 6. Oktava 2'
 7. Mikstura, dvojna, z 90 piščalmi.
- Ti spremeni bodo šli skozi vso klavijaturo s 45 piščalmi.

Pedal.

1. Infra Bas 32'
2. Portun 16' (Burdon).
3. Oktavni bas 8'
4. Kvintni bas 8'
5. Namesto bombarde, ki jo je treba neprenehoma uglaševati, napravim 16 čeveljski Gambni bas.
6. Oktava 4'
7. Šumeče piščali, trojne.

Ti spremeni gredo skozi vso klavijaturo v pedalu.

V vsem torej obsega delo 24 spremenov. Zveneli bodo sicer ostro, vendar pa ljubko. Ne smem se hvaliti, toda delo bo z božjo pomočjo to samo kazalo in pričalo, če mi Bog le zdravje dá, da vse tako dovršim.

Pri tem pa bom moral vso mehaniko in vse sapnice na novo napraviti in nov meh dodati, ker bi 4 mehovi ne zadostovali.

Orgelska omara mora biti ožja, da bo prostor na koru širši. Moral pa bom vse spremenene razen dveh, ki sta še čela, na novo uravnati, dva spremena: salicional in viola di gamba pa napraviti nova iz čina; tudi miksturo bom moral narediti novo. Ta dva spremena bosta imela 225 piščali. Kratko, kar bom od starih orgel mogel porabiti, bom od njih vzel.

Pri odnašanju starih orgel in pri postavljanju novih orgelskih omar mi morajo pomagati tesarji, ki mi postavijo in odneso oder; prav tako pri odru za mehove. Mizar mi mora narediti na koru pód, ki mora biti vzvišen. Vse drugo prevzamem sam in bom sam oskrbel in pripravil.

Naredil bom vse to za 3000 (tri tisoč) gold. in upam, da se temu nihče ne bo čudil ali se nad tem pritoževal. Z marljivostjo ne bom varčeval, toda s pogojem, da se mi podeli napitnina. Ko bodo orgle pri Sv. Jakobu narejene, bom z delom pričel in se zavežujem, če mi Bog zdravje dá, da bom orgle postavil od letošnjega do prihodnjega sv. Mihaela. Upam, da nihče ne more večjega dela dovršiti.

Če mi bo med tem časom kaj denarja treba, ne dvomim, da ga prejmem, zakaj za delavce in pomočnike moram denar imeti; drugo pa se mi bo izplačalo po izvršenem delu. Zavežujem se pa, da jamčim leto dni za svoje delo in bom vse uglasil, ko bi kaj narobe hodilo.

Orgelska omara se bo spremenila, da bo organist gledal na veliki oltar. Če bo treba za okraske ali za popleskanje kakega podobarja, ga ne bom jaz najel in se tudi za to ne bom menil.

To je na zahtevo moja izjava in prosim, da se mi odlok kmalu sporoči, ker bi sicer prevzel kako drugo delo.

Priporoča se najponižneje

Janez Jurij Eisel,
tukajšnji orglar.

Škof Karel grof Herberstein je bil s tem načrtom zadovoljen in je ob sprejemu pogodbe to pogodbo podpisal.

Na hrbtu listine je zapisano:

Pogodba za orgle v stolni cerkvi s tukajšnjim orglarjem Jan. Jur. Eiselom dne 5. jan. 1780. Delo dovršeno 1781.

Iz te izjave in iz pristavka se prepričujemo: 1. da je ljubljanski orglar Janez Jurij Eisel napravil l. 1780 načrt za popravo in prestavo orgel v stolni cerkvi;

2. da je ta načrt v pogojenem roku, t. j. do sv. Mihaela 1781 dovršil;

3. da je bila sprememba korenita v formalnem oziru (prestava igralnika, poožitev glavne omare) in v glasbenem;

4. da Križmanovo delo ni trajalo niti 30 let, bržkone zaradi vlage, ker so bile orgle naslonjene na steno in jih je moral Eisel odmakniti od stene;

5. da je imel Eisel l. 1780 v delu šentjakobske orgle, kar dosedaj tudi ni bilo znano.

Bernard Pirnat:

Črtice iz življenja slovenskega organista.

(Dalje.)

V.

Devica Marija v Polju pri Ljubljani.

D. M. Polje pri Ljubljani je lep kraj, fara vnebovzvetja prebl. D. M., je imela takrat 3546 duš. Faro je vodil č. g. Matija Kolar. Pozneje je bil od škofa imenovan za stolnega kanonika ter se preselil v ljubljanski kapitelj. Umrli je kot stolni dekan 14. avgusta 1921 v 77. letu starosti; bil je blaga in dobra duša v vsakem oziru. Bog mu daj večni mir in pokoj in sveta nebesa. Rad je slišal lepo ubrano petje ter tudi godbo. Dal je prav krasno poslikati vso cerkev po slikarju Jebačinu iz Ljubljane. Dalje je napravil novi peti veliki zvon, ki je tehtal 105 starih stotov ali 6086 kg. Ta takratni največji zvon v ljubljanski škofiji je imel prerez spodaj 221 cm. Vliil ga je Peter Hilzer v Dunajskem Novem mestu l. 1904. Na moj predlog je dobil zvon ton Fis, ostali zvonovi so imeli tone: H dis fis h. Tudi orgle so bile takrat precej velike in dobre z 18 spremeni. Prišla pa je l. 1914. vojska ter vzela veliki zvon in menda tudi principal. G. župnik je bil skrben in reden plačnik za svojega organista. Poljci so bili ponosni na svojega dobrega župnika, ga ljubili in spoštovali. Poljci so bili ponosni pa tudi na svoje naprave: na lepo cerkev in veliki zvon in so bili sploh jako vneti za napredek. Pritrkavanje na 5 harmonično v duru ubranih zvonovih je bilo krasno poslušati. G. župnik Kolar pa je skrbel tudi za cerkvene pevce in jim večkrat za njih lepo petje precej dal v denarju. Semtertja je pevce povabil v gostilno k županu Jakobu Dimniku ter jih pustil tam pogostiti z jedačo in pijačo. Tudi g. kaplan Matej Rihar je bil jako vnet za petje in izvrsten pevec, pevcem jako naklonjen in dobitljiv. V slov. kat. izobraževalnem društvu je mnogo storil za izobrazbo mladih fantov in deklet. Društvo je imelo svoj lastni dom, veliko lepo zidano hišo, dobro izvežban pevski zbor za cerkveno in narodno petje. Pozneje sem jaz izučil tudi tamburaški zbor. Moj prednik Ivan Bezeg je bil dober organist in je imel dobro izvežban cerkveni zbor.

Službo organista sem nastopil 24. sept. 1903 in bil tu do 15. okt. 1906. Ravno toliko časa sem bil občinski tajnik v D. M. Polju. Povprečni zaslužek obeh služb je znašal mesečno 50 do 60 gl. Stanovanje sem plačeval po 4 gl. na mesec. Stanoval sem v županovi hiši nad prvim nadstropjem pod streho in zraven je bila občinska pisarna. Imel sem tudi dva »grobarja«, katera sta mojo službo izpodkopavala. G. učitelj Hlebec bi bil rad organist in Nace Mercina, posestnik v Zg. Kašlju, bi bil rad obč. tajnik. Oba sta prišla na moje mesto. Pa učitelj Hlebec je bil kmalu odstavljen. Kako dolgo je Mercina bil tajnik, mi ni znano.

Cerkveni pevski zbor je imel v oktobru 1903 6 sopranov, 4 alte, 3 tenorje, 6 basov, skupaj 19 oseb. Društveni moški zbor za narodno petje pa je obstajal iz 12 oseb. L. 1903 decembra sem začel učiti otroški naraščaj 22 grl, a stalnih je malo ostalo. Obenem sem začel učiti tamburaški zbor. Priglasilo se je 24 mladeničev. Tudi sam sem se moral učiti, ker nisem popolnoma nič znal. V šestih tednih sem pa znal igrati vse tamburaške inštrumente. Prva navodila mi je dal organist I. Jerman, za kar sem mu še danes hvaležen.

V teku let so se tamburaši naučili mnogo komadov in igrali pri društvenih veselicah prav dobro. Iz tega tamburaškega zbora se je pozneje izcimila godba na pihala. Ta godba je bila l. 1912 na Dunaju na evharističnem kongresu in slišal sem sam na lastna ušesa, kako izvrstno in precizno so ti moji nekdanji fantje igrali. Na Dunaju sem tudi sam ž njimi osebno govoril in so mi rekli: Vi ste nam pot pokazali v petju in godbi, da smo to, kar smo sedaj in vedno se spominjamo svojega strogega učitelja.

Dne 7. sept. 1904, v sredo ob pol 4 popoldne je prišel presvetli knezoškof dr. Anton B. Jeglič in takoj blagoslovil veliki novi zvon Fis, ki je tehta! 105 starih stotov, največji v ljubljanski škofiji. L. 1914 ga je vzela vojna, kakor tudi mnogo drugih. Nato je imel knezoškof kratek nagovor o pomenu zvona za zveličanje duš. V četrtek, 8. sept. je bila birma. Takrat se je pokazala Poljska ofert v svojih krasnih oblekah: židane, žametove, črne, rdeče, višnjeve, zelene in še druge barve krila, s srebrnimi pasovi, s pečami in s petelini na glavi. Res krasna ženska oprava. Moški v irhastih hlačah iz jelenove kože z jermenci, škornje do kolen kakor pravi Gorenjci; žametov zelen telovnik-brezrokavec s srebrnimi gumbi. Zelen suknjen suknjič z gumbi iz jelenovih rogov. zelen klobuk kastor z gamsovo brado. To so se postavili kakor pravi Gorenjci. Kranjska narodna noša je res krasna. Dne 9. julija je bil blagoslov nove društvene zastave slov. kat. izobraževalnega društva in strokovnega društva papirne tovarne. Ob 8 je bila sv. maša za vsa povabljen tuja društva. Ob pol 2 zbirališče vseh društev pred društvenim domom. Ob tričetrt na 3 so vsa društva odkorakala v cerkev, kjer so bile litanije z blagoslovom. Po litanijah blagoslov nove zastave, katero je slovesno blagoslovil župnik Matija Kolar in pojasnil v kratkem govoru pomen kat. zastave. Sledilo je zabijanje žebeljev. Kumica je bila ga. dr. Divjakova. Po tej mešanici se je zastava razvila in dvignila, domači pevski zbor pa je zapel: »Zastava že razvita je, morilna cev nabita je.« — Za tem je govoril dr. Janez Ev. Krek o kat. zastavi: zakaj je in zakaj se zbiramo pod kat. zastavo. Po tem govoru se je razvrstil slavnostni sprevod z novo blagoslovljeno zastavo na čelu. Za njo so korakale belo oblečene družice in domači tamburaši v novih čepicah z liro in sokolovim peresom; za njimi domače deve in ženke v narodni noši v dragih oblekah s pečami na glavi s slovenskim trakom na prsih, zlatimi in srebrnimi umetno delanimi pasovi in raznimi krasnimi obeski zlatih verižic in prstanov in Bog ve kaj še vse. Sprevod je šel od cerkve skozi Vevče in Poljsko vas na vrt župana Dimnika, kjer je bila prosta zabava in šaljiva loterija. Tovarniška godba je prav dobro svirala pri sprevodu in prosti zabavi. Vmes se je vrstilo petje in tamburanje domačih in tujih pevcev in tamburašev. Tako je bilo vse lepo in v redu v lepi ofertni Poljski vasi.

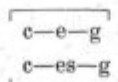
Srečko Koporc:

Poltonski sistem.¹

(Konec.)

Izmed poglavitnih zvez, ki so v poltonskem sistemu tipične, a so bile znane že pred njegovim nastopom, so sledeče:

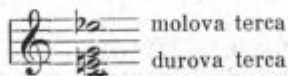
1. Dur-mol na istem osnovnem tonu (simultana zveza)

2. Dur-mol na vzporednem tonu (simultana zveza)

3. Mol z veliko seksto in septimo navzgor,
z malo septimo in malo seksto navzdol.

Poglavitni interval je dur-molova terca, ki paralelizira značilne poteze obeh akordov:

Vse, kar se dogaja v okviru velike terce navzgor in navzdol, je le »razširjena tonaliteta«, to je tudi vse, kar ima sodobna glasba, vse drugo pa je brezpomembno in diletantsko.

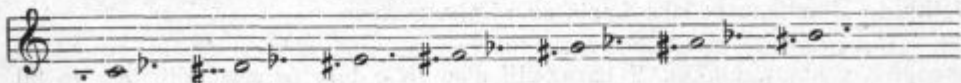
Razen gori omenjenih akordnih zvez, poznamo iz stare harmonije poedine tone, ki so jih obravnavali pod precej nerodno rubriko »harmonično tuji toni«. Ti toni večinoma prehajalnega značaja pridejo v poštev tudi tu, le pod drugačnimi okoliščinami:

- a) kot nerazvezana menjalna nota,
- b) kot dodani intervali (sekunda, kvarta, septima, nona),
- c) toni v sukcesivni alteraciji antičnih lestvic,
- č) glavna in stranska hromatika (hromatično sosednji toni ali »bitonaliteta«, sosednji tonovski način).

Teoretično so mogoče še mnoge medstopnje, ki jih pa le nekateri skladatelji uporabljajo zavedno, ostali pa pišejo »atonalno« ter se pri tem zanašajo na svoj temperament.

Schönberg je koncentriral zvočne gmote tako, da je v resnici dosegel večjo ekonomijo v harmoniji, kontrapunktu in obliki. Začel je v času, ko so šli vzporedno vseobči družabni interesi za tem, da se odstrani vse, kar je nepotrebno.

Poltonski sistem je nastal iz diatonike. Dodajanje disonanc-intervalov (znano že pri Debussyju) je ustvarilo višek tehnike, ki jo je poltonski sistem samo še vse bolj kultiviral, na pr.:

vsak ton C-dur lestvice ima dvoje sosednjih tonov, eden je spodnji, drugi je zgornji sosednji ton. S transpozicijo dobimo vseh 12 lestvic. V antičnih lestvicah

¹ V tem članku mora v 1.-2. letošnji številki na strani 20. pred notnim zgledom stati: b) glasbeno disonanco; kar s tem popravljamo.

dobimo s transpozicijo na »e« ton vseh 12 hromatičnih tonov. Kultura harmoničnega vodilnega tona je prešla v kulturo poedinih tonov: vsak ton je dobil dva hromatična in diatonična sosednja tona (po stari teoriji rečeno: dva vodilna tona).

Drugačna je bila zadeva poltonskega sistema v kontrapunktu. Melodična gradba je nastala s poltonskim sistemom pod drugačnimi pogoji. Nastale so nove samostojnejše zveze in razvezi. V melodični gradbi so nastale večje doslednosti ravno v izpeljavi motivov. Stopnjujoč tip motiva:

so raztegnili v večjo intervalno oddaljenost:

V kontrapunktičnih oblikah se pojavlja težnja po zvezi med strogimi in prostimi oblikami (fuga in fox). Sledi pogosta uporaba kanoničnih oblik, na pr. rakovo gibanje:

Tudi v fugi dobimo zaradi poltonskega sistema znatne zunanje spremembe: v Bergovi operi »Wozzeck« sledi odgovor teme v medianti (torej ponoven dokaz, da je terca najbolj potenciran interval v vseh zvezah, prej pa je bila kvinta). V Schönbergovem mešanem zboru »Unentrenbar« op. 27. št. 1, dobimo kanon v nasprotnem gibanju, tega zaključuje ista zveza soprana in alta kakor v začetku, le simultano podobo imata sedaj oba glasova.

Omenim naj zanimivo paralelo, kar se tiče sukcesivne in simultane menjave v kontrapunktu. V harmoniji smo se o tem že seznanili, tam je bil način drugačen. V kontrapunktu pa moramo razmotrivati zgodovinsko-zemljepisni problem. Na kontrapunkt je vplivalo dvoje po značaju različnih svetov:

- a) južno-orientalski (odnosno južno-evropsko-rimski, ki sloni na grških naukih o konsonancah in je specielno sukcesivne narave),
- b) germansko-skandinavski (severni) značaj poudarja simultani princip.

V poltonskem sistemu vidimo nekako centralizacijo obeh značajev. Odtod dejstvo, da ima ta glasba na sebi nekaj vseobče človeškega, vesoljnega (Bee-thoven: »Alle Menschen werden Brüder«).

Tudi glasbena arhitektura se je močno izkristalizirala s pomočjo poltonskega sistema. Najprimitivnejše oblikovno sredstvo, ki datira še iz antične psalmodije in iz še starejše »kulture« primitivnih narodov, je ponovitev (recitiranje na enem tonu). Ponovitev je važen faktor pri nekaterih glasbenih oblikah (trodelna pesemska oblika, rondo, sonata), a s poltonskim sistemom je odpadla tako imenovana direktna ponovitev kot posledica nove logike.

Schönberg je skušal odstraniti zaradi vedno večje vloge poltonskega sistema celo kontrast, ki je bil eno najvažnejših tehničnih sredstev v glasbeni arhitektoniki (Petrarkov sonet). Hauer zlasti pa Berg je sicer nadaljeval Schönbergov način negacije kontrasta, a vendar ga je v novejših delih spet upostavil, namesto tega pa je glasbeni stavek orkestralno obrazložil s pomembno tematiko. Tako so imele klavirske skladbe orkestralni stavek. Vse to so bile posledice prevelikega disonančnega dodajanja. Kot primer naj sledi tema za fugo iz moje klavirske skladbe:

Ta obložena tema za fugo kaže vse prednosti nove tehnike: večtematičnost v monotematični preprosti fugi ima, ako primerjamo s harmonično simultanostjo, podobno razmerje, ki ga vidimo v obliki trotematskega vsestranstva:

- a) osnovni motiv,
- b) refleksni motiv,
- c) sklepní motiv. Tema, ki bi morala biti enoglasna, je postavljena vertikalno, horizontalno pa leži le motiv. V prostih oblikah dobimo tri temelje zvočne osnove, prvo s petimi toni, drugo s tremi toni, tretjo s štirimi toni, skupno 12 tonov. Vse te osnove so izčrpane v motivični in ritmični spremembi in transpoziciji, na pr. Schönberg, op. 25 (menuet).

K sklepu te razprave, ki vzbuja znaten interes zlasti pri mlajši generaciji, omenjam: Ne trdim, da je poltonski sistem nekaj, kar naj bi ostalo v glasbi večno. Nikakor! Poltonski sistem je predvsem zgolj tehnično sredstvo sedanje dobe kakor je bila nekđaj hromatika (Kroyer: »Die Anfänge der Chromatik im ital. Madrigal des 16. Jahrhundert«, 1902), le s to razliko, da obstoja tu zavedno delovanje. Poltonski sistem je izraz dobe, ki je mogoče tehnično najbolj napredna, manj pa duhovno. Prišel bo čas, ko tudi poltonski sistem ne bo več zanimiv, kajti nastopila bodo nova drugačna sredstva. Mnoge skladbe bodo pozabljene kakor tudi skladatelji, le tuintam bo ostalo kako glasbeno delo in avtorjevo ime, ki bo ostalo zapisano trajno preko stoletij, pa naj je deloval v tej ali oni tehniki, to je pač zakon glasbene večnosti. Poglavitno je, da si je ustvaril skladatelj v svojem življenju, čeprav skrit javnosti, lastno podobo, lastni stilni značaj. Tak skladatelj se je moral boriti z vsem, predvsem je moral spoznati zgodovinsko orientacijo, ustvariti je moral nova sredstva. Kajti le potem, če je prišel do tega, je bil zmožen ustvariti taka dela, ki imajo estetsko-inividualno vrednost, jn šele na taki stopnji zraste glasbena umetnina. Ako pa kdo o priori odklanja te ali one pridobitve, pa dela to ali iz nevednosti (takih je precej) ali gole konservativnosti. Za glasbeni razvoj in za splošno glasbeno kulturo pa pomenijo taki poedinci zgolj mrtev kapital.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. 21. januarja je bil klavirski koncert Nikolaja Orlova. Orlov, odličen, pri nas že znan pianist, je izvajal Scarlattija, Schumanna in največ Chopina. Njegova igra je bila virtuoзна in toplo doživljana, zato prepričevalna. — 27. januarja se je na Taboru vršila Svetosavska beseda, pri kateri je sodelovalo mnogo naših domačih umetniških moči in bile izvajane izključno jugoslovanske in ruske skladbe. — 7. februarja se je vršil v opernem gledališču velik koncert Glasbene Matice, ki so ga izvajali: gospa Bernot-Golob Franja in člani Slovenskega vokalnega kvinteta kot solisti, pevski zbor Glasbene Matice in pomnoženi operni orkester. Izvajana dela so bila deloma nova, izvirna, deloma nanovo prirejena. Med temi je Osterčev Magnificat za zbor in orkester, prvotno zložen za zbor in štiroročno klavirsko spremljanje in kot tak svojčas že izvajan. Skladba je po zamisli in značaju slovesna, mogočna, vendar v izrazu dokaj trda in bolj ali manj monotona. Dr. Švarov »Brodnik« za alt in orkester je bil prvotno zložen tudi s klavirjem. Če je sedaj z orkestrom pridobil na vrednosti in uporabnosti, je vprašanje. V orkestru pač skladatelj skuša verno podati vse posamezne nianse razgibanega baladnega besedila. Glasba je zato plastična, napeta, morda malce prenemirna. Orkester je petje mestoma nekoliko dušil. Mosolova »Železovarna«, simfonična slika najhujšega šumenja, piskanja, tulenja in vrvenja v te vrste tovarnah, je — kar grobe naturalistične učinke tiče — prvovrstno pogodena, dasi že deloma kopirana po drugem vzoru. Gre pa preveč na živce, tembolj če si prisiljen te vrste glasbeni »nestvor« poslušati dvakrat zaporedoma! Podali so jo kajpada virtuožno. Kot glavno skladbo koncerta so končno izvajali Stolcer-Slavenskega Religiofonijo, oratorijsko suito za soli, zbor in orkester. Veličastna, svojevrstna, značilno južnjaška skladba sestoji iz sedmih delov. V prvih petih skladatelj podaja nekatera bolj značilna verstva in njih versko-glasbeno izživljanje: primitivne verske vzklike poganov, bogate židovske obredne speve, posebno krasne, skrivnostno poetične molitve bramanov in budistov, krščanske vznesene bogoslužne speve in mohamedansko versko petje. Teh pet delov tvori pravo Religiofonijo. Šesti stavek: Glasba, in sedmi: Himna delu prav za prav ne spadata v ta okvir. Delo je stalo skladatelja velikega truda in posebnega težkega proučevanja posameznih ver in njih petja. V tem pogledu zasluži skladatelj posebno priznanje. Delo priča tudi o silni skladateljevi zrelosti in moči. G. Slavenski je koncertu osebno prisostvoval in bil deležen največjega odobravanja. Koncert je pripravil in vodil ravnatelj Mirko Polič. — 10. februarja je koncertiral »Draždanski kvartet«, ki ga sestavljajo gg. G. Fritsche (I. gosli), F. Schneider (II. gosli), G. Hofmann-Stirl (viola) in G. M. Bülow (čelo). Dovršeno so izvedli po en Haydnov, Beethovnov in Dvořakov godalni kvartet. — 17. februarja je tukajšnja Radiofonska oddajna postaja priredila drugi simfonični koncert. Pomnoženi, jako dobro vigran radijski orkester je pod vodstvom dirigenta Draga Mario Šijanca izvedel Händelov Concerto grosso v g-molu, Bachov klavirski koncert v d-molu s pianistom Reinholdom Gallatia, Haydnovo »Lovsko« simfonijo št. 73 in Jurij Mihevčevu overturo opere »Vilino dete«. Spored je bil klasičen, enoten, mi-kaven, lahko umljiv in izvrstno podan. Takih koncertov si še želimo. — 24. februarja se je vršila II. javna konservatorijska produkcija. Vsebovala je angleško starejšo in novejšo glasbo. Izvajalci so bili: konservatorijski pomnoženi orkester pod vodstvom prof. Škerjanca, ter pevki Fratnikova in Korenčanova, prva iz šole prof. Župevca, druga iz šole prof. Wistinghausove. Spremljal ju je pianist Gallatia iz šole prof. Janka Ravnika. Uvodno besedo je govoril ravnatelj Betetto. Produkcija je lepo uspela in nudila prav poučen vpogled v značilno angleško glasbo. — 26. januarja se je vršil koncert bolgarske glasbe. Po uvodni besedi prof. E. Adamiča o bolgarski glasbi so spored izvajali: gdč. Korenčan je pela nekaj samospevov, instrumentalne točke sta izvedla prof. Šivic (klavir) in prof. Pfeifer (gosli); oddelek zbora Glasbene Matice pa je zapel nekaj mešanih zborov. — 2. marca je pevsko društvo

»Ljubljanski Zvon« priredil ob 30 letnici svojega obstoja koncert slovenske narodne pesmi. Spored je obsegal 18 umetno obdelanih slovenskih narodnih pesmi: štajerskih, primorskih, belokranjskih, koroških, gorenjskih in dolenskih, ki so jih priredili naši skladatelji: E. Adamič, Kogoj, Dev, Tomc in Marolt¹. Zbor, precej prenovljen in osvežen, je pod jako zmožnim vodstvom sedanjega pevovodja Doreta Matula težko in naporno nalogo prav častno rešil. Če izvzamem nekaj pomanjkljivosti v interpretaciji in podajanju zlasti nekaterih daljših Tomčevih skladb, je bilo izvajanje umetniško in je nudilo velik glasbeni užitek. K 30 letnici društvu, njegovemu zboru, dosedanjemu dolgoletnemu pevovodju Zorku Prelovcu in sedanjemu vodju Matulu prav iskreno čestitam. 8. marca se je vršil II. mladinski koncert pod naslovom: »Arija«. Izvajali so ga: operni pevec Josip Gostič (tenor), operna pevka Zvonimira Župevc (soprano) in pianist prof. Lipovšek. — Isti dan je pevsko društvo »Zvezda« v Mostah pri Ljubljani obhajalo 15letnico obstoja ter priredilo ob tej priliki koncert. Vodil ga je društveni pevovodja prof. Mirko Avsenak.

II. Koncerti drugod. 6. januarja je župnijski pevski zbor v Lomu nad Tržičem priredil pevski koncert. Zbor, ki je zapel 18 pesmi, je vodil akademik Fr. Zupan. — Praški kvartet je sredi januarja koncertiral v Celju. Izvajal je skladbe Mozarta, Schuberta in Dvořaka. Pri klavirskem kvintetu je sodelovala gospa Mara Sancinova. — V Mariboru se je vršil večer angleške narodne pesmi. Pela je gospa Ethel Lewis iz Londona. — Na koncertnem in recitacijskem večeru v Mariboru dne 4. februarja je A. Jare pel arije in pesmi; spremljal ga je operni korepetitor iz Ljubljane g. Kumar, ki je dodal Beethovno »Mondschein« sonato. St. Premrl.

Dopisi.

Novo mesto. (Nekaj malega o kapiteljskih orglah.) Že zadnjič sem obljubil, da hočem »Cerkvenemu Glasbeniku« sporočiti kaj tudi o naših kapiteljskih orglah, ki so bile pred nedavnim časom temeljito izčiščene in popravljene. Svojo obljubo moram spoznati. Za nekatere podrobne podatke se iskreno zahvaljujem novomeškemu gosposu proštu Karlu Čerinu!

Morda bo temu ali onemu neznano, da je v prejšnjih časih imela kapiteljska cerkev dvoje orgel. To je razvidno iz ohranjenih starejših zapiskov. Ti govore o malih orglah s šestimi spremeni, ki so bile postavljene v presbiteriju, in o velikih orglah z dvanajstimi spremeni, ki so stale na koru. Male orgle se omenjajo še l. 1852. Dvanajst let pozneje (1864) se pa omenjajo samo še ene orgle z osemnajstimi spremeni. Neka pripomba iz l. 1879 dokazuje, da so bile tedaj kapiteljske orgle zelo revne in silno potrebne popravila. In temu se tudi ni čuditi, saj so morale biti orgle zelo stare; postavljene so namreč bile za časa prošta Martina Jabacina (1775—1789). Na vsak način orgle niso bile več kos svoji nalogi in se tudi niso več spodobile za tako mesto, kakršno je Novo mesto. Zato je rajni novomeški prošt dr. Sebastijan Elbert dal postaviti nove orgle. K temu sta mu zlasti prigovarjala pokojni p. Hugolin Sattner in tedanji kapiteljski organist, znani orgelski virtuoz Ignacij Hladnik. Delo je bilo izročeno bratoma Mayer v Feldkirchen na Predarlškem. Izvršila sta delo spomladi 1904. Kolavdacija je bila 17. maja, blagoslovljene pa so bile orgle na binkoštno nedeljo istega leta. Orgle z 22 spremeni so stale 7800 K. Od tedaj se prav do zadnjega časa ni izvršila na orglah nobena znatnejša poprava, razen da je v mesecu juliju leta 1931 sam orglarski mojster Franc Jenko meh temeljito popravil. Delal je dva dni ter je računal 950 Din. Ako prištejemo k tej vsoti še stroške za hrano in stanovanje v gostilni, kar znaša 76 Din, dobimo skupne stroške 1026 Din.

V teku časa so se orgle zelo zaprašile, kajti v vseh 31 letih, odkar so bile po-

¹ Zelo umesten in poučen uvodnik in razlago izvajanih pesmi je za koncertni spored napisal naš glasbeni folklorist France Marolt.

stavljene, niso bile nikdar izčiščene. Zato je g. prošt Čerin to nujno potrebno delo izročil lansko leto orglarskemu mojstru Jenku. Z dvema pomočnikoma in enim vajencem je Jenko to delo izvršil od 18. do 22. novembra minulega leta. Ker je v orglah manjkalo osem malih piščalk — bogvedi kam so izginile — je bilo treba tudi te nadomestiti z novimi. Gospod prošt pa je sklenil postaviti na kor tudi ventilator, da ne bo treba več mehača. Po posredovanju orglarskega mojstra Jenka je prišla kapiteljska cerkev poceni do potrebnega ventilatorja. V frančiškanski cerkvi v Zagrebu so namreč orgle povečali in dotedanji njihov ventilator ni več zadostoval, pač pa bil isti ventilator primeren za naše kapiteljske orgle. Zato so zagrebški očetje frančiškani rade volje prepustili svoj ventilator naši kapiteljski cerkvi za polovično ceno. Sedaj deluje ventilator pri nas prav dobro. Kajpada je nekoga pripravil ob službo, namreč — mehača.

Gotovo bo tega ali onega zanimalo, koliko stroškov je imela pri vsem tem novo-meška kapiteljska cerkev. Izdatki so tile:

orglarskemu mojstru Jenku za ventilator	3000.—	Din
za regulator	250.—	„
za izprašenje in popravilo orgel	1600.—	„
elektrarni	1599.50	„
Maloviču za mizarska dela	510.—	„
za prevoz iz Št. Vida in Zagreba	93.50	„
	<hr/>	
	Skupno: 7053.—	Din

Je to sicer precejšnja vsota. Toda, če hoče kdo kaj večjega izvršiti, mora v ta namen enkrat pošteno žrtvovati, potem pa ima za dlje časa mir. Fr. Ferjančič.

Sv. Lenart nad Škofjo Loko. Dovolite, gospod urednik, da se tudi iz naše fare enkrat oglasimo v »Cerkvenem Glasbeniku«. Je sicer majhna, šteje le nekaj nad 500 duš, in svetu malo znana, ker ni v prometnem kraju.

Najprej hočem malo opisati, kako je prišla naša cerkviča do še precej dobrih orgel. Tukajšnji rojak g. dr. Andrej Zupanc, ki je bil baje advokat v Ljubljani, je pisal takratnemu g. župniku Vovku, naj postavi na kor orgle, kakršne gredo gor, plačal jih bo pa on. To se je tudi izvršilo leta 1898. Napravil jih je orglarski mojster Franc Goršič, menda kot zadnje delo. — Gospod župnik Vovk, kakor vem in vidim, ni bil pevec in tudi ne glasbenik, zato se je zadovoljil z majhnimi orglami. Ko bi bil takratni župnik to, kar ni bil, bi imeli lahko danes dvomanualne orgle, lep prostor za pevce, ki ga danes jako pogrešam, in tudi lahko več spremenov.

Ne smem reči, da so orgle slabe, rečem pa, da bi bile na ta način lahko še boljše, ko se je dobil tak dobrotnik, ki jih današnji svet malo pozna. Naj mu ljubi Bog to veliko dobroto sedaj plačuje z ljubeznijo v nebesih! — Ko sem podpisani prevzel tukaj službo leta 1932, sem imel jako težko stališče glede pevcev in not. Pevcev sem dobil 2 soprana, 2 alta in 2 basa, note pa raztrgane in zamazane. Začel sem zbirati nove pevske moči, pa sem se pri tem zameril starim pevcem, ker so mislili, da smejo samo oni peti in nihče drugi. Nekaj časa sem to gledal; ko smo pa enkrat peli Kempterjevo latinsko mašo, so mi nagajali, da smo jo morali peti le v kvartetu. Takrat sem bil s svojo potrpežljivostjo pri kraju in sem stare pevce odstranil, tako da danes od starih pevcev sodeluje le še gdč. šolska upraviteljica. Note sem kar naprej prepisoval, da sem nad 200 pesmi prepisal in nekaj tudi nakupil. — Sedaj imam note vse lepo urejene. Z bratom, ki je bil pri meni in je nekoliko knjigoveza, eva 14 dni vezala, da sva spravila skupaj. Gospoda župnika sem naprosil, da je dal napraviti še omaro. Tako je sedaj vse lepo na svojem prostoru.

Danes šteje naš zbor 4 soprane, 4 alte, 2 tenora in 3 base. Upam, da ni med zadnjimi. Hrepenim še po večjem zboru, toda prostor kora mi tega ne dopušča. — Pojemo danes, da ne bom našteval vsakega posebej, od Riharja do najmlajšega skladatelja Štrbenca. Pevske vaje imamo redno dvakrat na teden: ob petkih zvečer in ob nedeljah popoldne. — Ljudsko petje gojimo s šolarji in Marijino družbo; s starimi ljudmi je pri nas nemogoče kaj doseči. Lojze Grandovec, organist.

Vrhnika. S 1. decembrom 1935 sem nehal vršiti službo organista na Vrhniku. Ob tej priliki izrekam svojo najglobljo zahvalo vsem gg. pevcem in pevkam za njihovo dolgoletno in brezplačno sodelovanje na cerkvenem koru pod mojim vodstvom. Bog plačaj obilo vsem in vsakemu posamezniku brezprimerno požrtvovalnost za tako vztrajno posežanje pevskih vaj in tako vneto poveličanje službe božje z lepim petjem!

Istočasno naj blagovoli veleč. gospod dekan sprejeti izraz posebne zahvale za vso naklonjenost, ki mi jo je blagovoliil izkazovati tekom mojega 10 letnega službovanja. — Anton Grum.

Oglasnik za cerkveno in svetno glasbo.

Dva »V Zakrament«. Zložil Gregor Rihar; priredil in izdal dr. Franc Kimovec. Ljubljana 1936. Opalografija Roman Pahor, Dravlje pri Ljubljani. Ti dve skladbi sta že precej časa krožili v prepisih med našimi zbori, ki so jih posebno ob slovesnih prilikah radi prepevali. Posebno prva skladba v C-duru je v glasovih kot v orgelskem spremljanju široko razpredena, ritmično živahna, orkestralno občutena (alt naj ima v petem taktu zbora ton »e« namesto »g«). Druga v A-duru je bolj preprosta, pa za izvajanje hvaležna. — Ker smo že pri Riharju, bi omenil, da bi se splačalo tudi kako njegovo slovensko mašo predelati današnjim potrebam primerno in jo izdati. Danes so že skoraj pozabljene, je pa v nekaterih skritih več lepot kot v marsikateri sodobni. Spomnim naj samo na njegov veličastni »Svet« v Des-duru! M. Tome.

Dr. Fr. Kimovec: Morska zvezda. Pojte zvonovi. Obe Marijini skladbi sta pisani za moški zbor. Prva je zborom že znana kot nekaka neoficielna kongregacijska himna. Druga se bo v svoji preprostosti tudi hitro priljubila; v prvem delu je akordično pisana, v drugem pa živahno tematično izpeljana. Skladbi priporočamo! M. Tome.

Povodnji mož. Groteska v enem dejanju. Po narodni pravljici priredil Dragotin Vodopivec, uglasbil Vinko Vodopivec. Ljubljana 1936. Izdal in na opalografu razmnožil Roman Pahor, Dravlje pri Ljubljani. Vodopivec je uglasbil to grotesko z najpriprostejšimi sredstvi, da jo bodo zmogli tudi šibki odri. Spremljava je veliko lažja kot pri »Kovačevem študentu«; pisana je sicer za klavir, ki se pa da v sili tudi nadomestiti s harmonijem. Osebe so štiri, njihovi pevski deli so pisani v najlažjem slogu (včasih se celo zdi, da slišimo reminiscence iz »Kovačevega študenta«). Edino prizorišče: čevljarska delavnica. Dejanje kot tudi glasba seveda ne vrtata v globine. Kdor pa hoče z majhnimi sredstvi pripraviti poslušalcem urico smeha in oddiha, mu spevoigro zelo priporočamo. M. Tome.

Matija Tome: Preludij in fuga v E-duru. Ta zlasti v tehničnem oziru sijajna orgelska skladba je deloma izšla že leta 1930 v takratnem italijanskem glasbenem listu »I maestri dell'organo«, kjer je natisnjen njen prvi del: Preludij. S fugo vred pa jo je skladatelj izdal sedaj v samozaložbi. Preludij se giblje v polnih akordih, ki se kromatično pestro prelivajo v manualu, melodija v pedalu jim pa odločno kontrapunktira. Oblikovno je preludij trodelen; srednji del — krajši od prvega — je izpeljan tematično bolj prozorno in rahlo. Sledeča dvojna fuga prinese najprej krepak tema, izvirajoč iz preludija in ga v drznem poletu — ritmično hiteč posebno v srednjem delu — dovede do konca. Drugi tema je splošno bolj hitre narave: giblje se v šestnajstinkah in največ punktiranih osminkah naprej samo v manualu, pri vstopu pedala pa se obe temi združita in zmagoslavno hitita k sklepu. Tudi v fugi je obilno uporabljena kromatika. Skladba je namenjena prav spretnim organistom. Takim jo zelo priporočam. Dobi se pri skladatelju v St. Vidu nad Ljubljano; stanje 8 Din. St. Premrl.

Saša Šantel: Invencija. Naklada i vlastištvo: Centralna zadruga jugoslovenskih autora. Zagreb (Jugoslavija.) Ta kot op. 55 izišla Šantlova klavirska skladba je modernega lica, splošno pa v melodiji in obliki jasna, prikupna, hvaležna. Akcijo Centralne zadruge jugoslovenskih autorjev v Zagrebu, ki se je namenila izdajati jugoslovenske skladbe v večjem obsegu, toplo pozdravljamo. Šantlovo skladbo priporočamo. St. P.

Breda Šček: **Kristus je vstal.** 12 velikonočnih pesmi za cerkveni mešani in moški pevski zbor. Z dovoljenjem lavantinskega knezoškofijstva. Loče, 1936. Tiskano kot zasebni rokopis v Ločah pri Poljčanah. — Marljiva skladateljica je pripravila našim zborom za letošnjo velikoč šopek poljudnih velikonočnih pesmi. Preproste v melodiji in harmoniji so nekako preračunane za šibkejše zборе. Tu in tam je skladateljica šla v tem pogledu morda celo predaleč. Med boljšimi pesmimi se odlikujejo: št. 1. (krepka, enotno razvita); št. 5 (posebno umerjena in zelo cerkvena), št. 6 (zelo ubran moški zbor), Aleluja v 10. pesmi in 11. pesem. Prva dva aleluja v osmi pesmi sta manj cerkvena; priporočam tako-le spremembo:

V 9. pesmi je deklamacija besedila »rešenja in zmage« v sopranu in altu slaba. Boljše bi bilo:

Tiskovnih napak je prav malo: pri št. 7 na strani 9 v zadnjem taktu naj stoji e mesto es, pri št. 8 na strani 10 v drugem taktu spodaj v basu c c d g. Pri št. 9 so prenehaji na strani 11 odveč. Pesmi so kljub nekaterim nedostatom vredne priporočila. St. Premrl.

Razne vesti.

Hrvatski cerkveno-glasbeni list »Sv. Cecelija« izhaja letos že trideseto leto. Sedanji urednik lista je kanonik Janko Barle, urednik glasbene priloge ravnatelj Franjo Dugan. Bratskemu listu k jubileju iskreno čestitamo.

Zaslužni ceciljanec, upokojeni župnik in konzistorialni svetnik goriške nadškofije, **biseromašnik Blazij Grča** je 29. januarja t. l. dopolnil devetdeset let svojega plodonošnega življenja. G. jubilarant živi že približno dvajset let v Senčurju pri Kranju in je še vedno delaven. Bog ga živi!

V **Mengšu** je 24. januarja umrl v starosti 79 let gosp. **Matija Lipar**, oče organista in kapelnika Petra Liparja. Pokojni je bil 36 let organist pri mengeški župni cerkvi, ustanovni član pred 52 leti ustanovljene godbe in mnogoletni cerkveni ključar. Bil je glasbeno zelo nadarjen in kot samouk izdelal harmonij, ki ga še sedaj uporabljajo. Pokoj njegovi duši!

20. januarja je v službi smrtno ponesrečil g. **Viktor Povše**, višji tehnik ljubljanske Radiofonske oddajne postaje. Pokojni je bil tudi dober glasbenik, igral gosli, obiskoval nekaj časa ljubljansko orglarsko šolo, potem pa služil pri oddajni postaji od prvega početka do smrti. V službi je bil vesten in zanesljiv. V družbi veder in iskren. Naj počiva v miru!

V **Cerkljah pri Kranju** je 16. februarja preminula gospa **Evgenija Vavken**, poštarica, vdova skladatelja, nadučitelja, posestnika in župana. Plemenito, velespoštovano gospo je ob nenavadno veliki udeležbi pogrebcev od blizu in daleč pokopal ondotni rojak g. stolni dekan dr. Franc Kimovec. Cerkljanski moški zbor je pokojni gospe zapel žalostinko »Vigred se povrne«, ki jo je pred 65 leti zložil njen pokojni soprog, skladatelj, pevec in organist Andrej Vavken, in je šla ob tem slovesu še posebno k srcu. Z blagim soprogom naj blaga gospa uživa pri Bogu večno veselje!

V Št. Vidu nad Ljubljano je 13. februarja po dveh dneh hudega trpljenja izdihnil svojo blago dušo profesor škofijske gimnazije g. Luka Arh. Poučeval je klasične jezike, zadnja leta tudi slovenščino v višjih razredih. Bil je izvrsten učitelj, navdušen Slovenec in tudi vešč glasbenik. Kot bogoslovec in tudi še pozneje je napisal za »Cerkveni Glasbenik« več člankov: o dr. Fr. Ks. Wittu, o Riharjevih pesmih, o Don Lorenzo Perosiju, o P. Hartmannovem oratoriju »Sv. Frančišek«. V Cecilijinem društvu ljubljanskih bogoslovcev je bil v l. 1896/97 pevovodja, v l. 1897/98 blagajnik in v l. 1898/99 predsednik. Pri stanovskih tovariših, pri dijakih in pri ljudstvu priljubljenemu pokojnemu profesorju naj Bog v večnosti poplača vsa njegova dobra dela!

Gospa Vincencija Šček, mati bivšega drž. poslanca v Rimu Virgila in slovenske skladateljice Brede, je 22. januarja praznovala 85letnico rojstva. Gospa Šček zna silno mnogo slovenskih narodnih pesmi, ki se jih naučila največ doma v družini od svojega deda, ki je lastnoročno napisal nekaj zvezkov slovenskih narodnih in od katerih je nekaj ohranjenih. Istotako se je mnogo slovenskih narodnih naučila tudi od svoje matere, ki je bila tudi navdušena pevka. Po smrti svojega soproga Josipa, žel. strojevodja, rojenega Vipavca, se je l. 1934 naselila pri svoji hčeri Bredi, učiteljici v Ločah pri Poljčanah. Naj Bog slavljeno ohrani še leta in leta!

G. Franc Jenko, izdelovatelj orgel v Št. Vidu nad Ljubljano, je koncem februarja dovršil dvomauualne orgle za mestno župno cerkev na Jesenicah.

Ljubljanska Radijska postaja prireja zadnji čas zopet večere raznih slovenskih skladateljev. Četrty tak večer je veljal skladatelju Lucijanu Mariji Škerjancu, peti pa Josipu Klemenčiču.

Radio — Bratislava je izvajal v februarju najnovejše delo slovenskega skladatelja L. M. Škerjanca: »Trio« za klavir, gosli in čelo.

Turinška opera je 9. februarja do tal pogorela.

Nemški glasbeni zavod za inozemce v Berlinu priredi od junija do avgusta 1936 mojstrske tečaje v pevovodstvu, klavirju, orglah, čembalu, goslih, čelu, violi di gamba, komorni glasbi, petju in opernih nastopih. Zavod se nahaja v Berlin-Charlottenburgu 2, Grolmanstrasse 36-IV.

Nabožni list »Kraljestvo božje«, glasilo apostolstva sv. Cirila in Metoda za lavanjsko in ljubljansko škofijo, ki izhaja letos že 10. leto, ima od letos dalje v dodatku še »Božje vrelce« kot liturgično glasilo. Lepo urejevan list stane letno 12 Din. Priporočamo ga.

Sofijska primadona gospa H. Jovovič-Kovačenko je gostovala v ljubljanski operi v operah »Madame Butterfly« in »Manon«. Pevkin glas je izvrstno šolan, njeno odersko podajanje zasluži vse priznanje. Obe predstavi sta bili tudi splošno prav dobro dani, žal bolj slabo obiskani. Kot novost je prišla 20. februarja na oder opera »Katarina Izmajlova« (Lady Macbeth), ki jo je napisal mladi ruski izredno nadarjeni skladatelj Šoštakovič. Dejanje je silno naturalistično, glasba pa polna mladostnega poleta. Opero je vodil ravnatelj Mirko Polič in jo učinkovito izoblikoval, režiral pa jo je prof. Osip Šest.

Ravnatelj ljubljanske opere in pevovodja pevskega zbora Glasbene Matice g. Mirko Polič in upravni ravnatelj Nar. gledališča in Glasbene Matice g. Karel Mahkota sta bila pred kratkim odlikovana s češkoslovaškim redom Belega leva. Visoko in zaslužno odlikovanje jima je izročil o priliki slavnostne recepcije na češkoslovaškem konzulatu dne 24. februarja tukajšnji češkoslovaški konzul g. Stanislav Minovsky. Obema odlikovanima gospodoma iskreno čestitamo.

Školjeloški pasijon iz l. 1721, ki ga je zložil kapucin p. Romuald iz Štandreža pri Gorici in nanovo priredil prof. Niko Kuret, so letošnjo prvo postno nedeljo uprizorili v Ljubljani v Delavski zbornici. Igrali so ga akademiki. Pevske vložke: postne in druge pesmi je pelo občinstvo samo.

Tri zvonove z glasovi c, d, e, namenjene za jugoslovansko misijonsko postajo Bošonti v Indiji, je vlila tvrdka Ivan Kogovšek v Šent Vidu nad Ljubljano.

Drugi slovenski glasbeni festival se bo vršil o binkošti leta 1937 v Ljubljani.

Na orglarski šoli v Ljubljani se je z marcem t. l. uvedel tudi pouk na pihala in trobila. Za enkrat le za omejeno število učencev. Šola si je nabavila 6 instrumentov: 2 klarineta, krilovko, basovsko krilovko, trobento in rog. Nekaj instrumentov bodo učenci dobili drugod.

Letos 17. aprila poteče 10 let od Anton Foersterjeve smrti. Prihodnje leto bomo pa, če Bog da hkrati s 60 letnico Cecilijinega društva ljubljanske škofije obhajali tudi 100 letnico Anton Foersterjevega rojstva. Foerster je zapustil v rokopisu še eno latinsko mašo: Missa »Quilisma« za mešani zbor, orgle in orkester. Jako lepo bi bilo, če bi se za to mašo našel založnik. Skladba in tudi spomin na velikega našega glasbenika bi to zaslužila.

TO IN ONO.

Ameriška in slovenska cerkvena glasba. Dobil sem v roke latinsko mašo »Third Mass in B Flat«, ki jo je zložil ameriški skladatelj W. A. Leonard. Tiskana je v Bostonu, založila jo je Oliver Ditson Company. To mašo so izvajali v Waukeganu, Ill. pri pontifikalni maši našega g. knezoškofa dr. Gregorja Rožmana dne 17. novembra 1935, ko se je mudil med ameriškimi Slovenci. Ta Leonardova maša je povsem necerkvena, banalna, tudi tehnično ne brez napak. Tudi glede besedila se ne ozira na cerkvena določila.¹ Seveda imajo v Ameriki tudi boljše reči. Vendar, če izvajajo take in enake maše in jih smatrajo celo za imenitne, je to za ameriške cerkveno-glasbene razmere slabo spričevalo. Naša slovenska cerkvena glasba, primerjana z mašo alla Leonard, je neprimerno bolj in resnično cerkvena, četudi smo pred kratkim brali v oceni »Slovenske sodobne glasbe« (Slovenec 1935), da je naša slovenska glasba v bistvu nereligiozna. Dotični g. pisec naj bi se ogledal gori omenjeno ameriško mašo, pa bi našo slovensko drugače sodil. Sicer jo pa najbrže pre malo pozna.

St. P.

IZ NAŠIH GLASBENIH LISTOV.

»Pevec«, glasilo Pevske zveze v Ljubljani, je po daljšem presledku zopet izšel kot 7.—12. štev. 1935. List vsebuje kot glavni članek poročilo o evharističnem koncertu, kjer beremo poleg poročila glavnega pevovodje prof. M. Bajuka krasne ocene o evharističnem koncertu iz peres: Emerika Berana, Vilka Ukmarja, St. Premrla, Zorka Preloveca, prof. Gröbminga, Ant. Jobsta in Lud. Puša. Prav primeren in važen je M. Bajukov članek »Vzor-pevec«, od katerega pisatelj zahteva, da bodi 1. reden, 2. točen. Anton Jobst izraža v članku »O pevskem pouku« željo, naj bi naši glasbeni listi prinašali več poučnih člankov in razprav o teoretičnem in praktičnem vežbanju zborov, godb, orkestrrov itd. Poročila o koncertih so iz Mavčič, iz Bele Krajine in iz Črnomlja. Priporočenih je več novih slovenskih glasbenih izdaj. Na zadnji strani je slika pevskih zborov »Pevske zveze«, ki so sodelovali pri evh. koncertu v Ljubljani 29. junija 1935. — Glasbena priloga je izredno bogata; obsega 24 strani in prinaša zelo lepe skladbe naših skladateljev: Fr. Briceljna, R. Pahorja, A. Jobsta (2), Jos. Šterbenca, Fr. Premrla, Ferda Skoka, I. Laharnarja, M. Železnika in V. Vodopivca. Ena skladba: »Molitev za vladarja in domovino« je od slavnega francoskega skladatelja Mehula (1763—1817). — »Pevec« stane letno 30 Din. Priporočamo ga in prosimo zlasti naše organiste in pevovodje, naj z naročbo in še kakimi prispevki pomagajo listu, da se še naprej vzdrži.

»Cirilometodski Vjesnik« je z 11. in 12. štev. 1935 zaključil svoj tretji letnik. V

¹ Zelo poučno bi bilo navesti nekaj notnih in drugih vzgledov, a radi pomanjkanja prostora mora to odpasti.

tej številki prinaša sledeče članke: Cirilo-Metodov kor in Katoliška akcija (Gorjanski), Najstarejše slovanske pesmi v čast sv. Metodu (Djuro Pavić), Sv. Ciril in Metod, slovanska apostola, prvoučitelja in prosvetitelja (Vjekoslav Višošević), Vpliv bizantinske liturgije in himnografije na glasbeni razvoj zapada (dr. Lorenzo Tardo), »Da bi bili vsi eno« (dr. D. Nj.), Fjodor Ivanovič Šaljapin (Boris Komarevski), Cirilometodijski zapiski, Iz pevskih vrst, Koncerti, Društvene vesti, Iz uredništva in uprave. Glasbena priloga prinaša Jurija Arbatskega Himno sv. Cirila in Metoda, veličastno daljšo skladbo, in Stanislava Prepreka Svjat, tudi solidno in krepko skladbo. — Letos je izšla že 1. in 2. štef. v novi opremi. Spominja se predvsem nadškofa dr. Ante Bauera, hrvatskega metropolita ob 80 letnici njegovega rojstva in 25 letnici škofovanja. Naslednji članki so: Sorodnost bolgarskega cerkvenega petja z bizantinskim (A. I. Manov), Viri za zgodovino začetka cerkvenega petja v Ukrajini (dr. Hvedin Steško), Vloga glasbe v liturgični obnovi (Slavko Gorjanski), Cirilometodski zapiski, Liturgika in cerkvenoslavenska književnost in ostale vesti. — V Glasbeni prilogi (tiskani) so skladbe: Ark Fokina, A. Grigorijeva, D. Bortnjanskega in G. Lomakina. List stane celoletno 100 Din, brez priloge 30 Din.

»Sveta Cecilija« prinaša v letošnji prvi številki dva članka o našem Davorinu Jenku, ki ju je napisal Vladimir R. Djordjević in Belgrada. V prvem je življenjepis in ocena Jenka, v drugem je seznam in opis njegovih skladb. Iz članka »Spomen-orgulje u crkvi Male braće u Dubrovniku« izvemo, da je jeseni l. 1935 v tej slavni in priljubljeni cerkvi orgle deloma preuredil deloma na novo naredil naš mojster Franc Jenko. Prejšnje dvomanevalne so bile Riegerjeve, sedanje imajo tri manuale in 39 registrov. O. dr. B. Sokol Jenkovo delo zelo pohvali.

»Zvuk« 1935, štef. 8.—9., posveča prvi članek tudi Davorinu Jenku. Dr. Milivoje Milojević je v njem podal Davorina Jenka »intimni lik«. O glasbenem življenju v Ljubljani stalno poroča prof. Slavko Ostere.

Tudi vse te tri odlične glasbene revije, izhajajoče deloma v Zagrebu deloma v Belgradu, toplo priporočamo.

IZ ZVEZE ZA KATOLIŠKO GLASBO V JUGOSLAVIJI

Prvi veliki vokalni koncert pod pokroviteljstvom naše Pokrajinske zveze za katoliško cerkveno glasbo se je vršil na prošnjo Odbora za proslavo 1050 letnice smrti svetega Metoda o priliki slovesne otvoritve jubilejnega Cirilmetodovega leta ter v počastitev sv. Cecilije, 21. novembra 1935 v Zagrebu v dvorani kina »Balkan Palace«. Na tem koncertu so sodelovala vsa glavna zagrebška cerkvena pevska društva: Oratorijski zbor sv. Marka z vodjem prof. Mladenom Pozajičem. Glasbeno društvo sv. Antona z vodjem Hinkom Krenčičem, I. hrvatsko pevsko društvo »Branimir« z vodjem prof. Josipom Vrhovskim, Zagrebška polifonija z vodjem vseuč. docentom Matijem Ivšičem in grškokatoliški stolni Cirilo Metodov zbor z vodjem prof. Borisom Komarevskim. Zbori so nastopili s sledečim sporedom:

1. Zagrebška polifonija: a) Ivšić: Utvrđi Bože, b) Ivšić: Svečenici Gospodnji.

2. Glasbeno društvo sv. Antona: a) Stehle: Credo iz maše »Salve Regina«, b) Stehle: Benedictus iz iste maše.

3. Stolni Cirilo-Metodov zbor: a) Česnokov: Slava Jedinorodnij, b) Nikoljski: Svjete tihij.

4. I. hrv. kat. pevsko društvo »Branimir«: a) Lučić: Ave Maria, b) Rihovsky: Benedictus es tu Virgo Maria, c) Bortnjanski: Sej den. I. del.

5. Oratorijski zbor sv. Marka: a) Dugan: Kristuš se je gore stal, b) Dugan: Tri kralja jahaju, c) Dugan: Tebe Boga hvalimo.¹

¹ V celotnem sporedu bi se mesto skladb nemškega skladatelja Stehleja bolj podala n. pr. kaka slovenska. Op. ur.

Priveditev je v vsakem pogledu nad vse uspela. Duša se je radovala in srce živahneje bilo vsem navzočim, ko so videli, kaj more na polju gojenja in širjenja katoliške cerkvene glasbe ustvariti in nuditi harmonično in iskreno bratsko sodelovanje. Vsak zbor je bil dober, nekateri na izredni tehnični višini; vsi stremijo za istim končnim ciljem — za obnovo in poglobitvijo liturgičnega življenja vseh vernikov, kakor vsakega posameznega pevca. Tej prvi lepi skupni manifestaciji kat. cerkvene glasbe v Zagrebu so prisostvovali med drugimi odličnimi udeleženci predvsem gg. nadškof koadjutor dr. Alojzij Stepinac, križevski vladika dr. Dionizij Njaradi in škof dr. Franjo Salis Seevis.

Imenovanje zveznih delegatov. Ordinariat škopljanske škofije je imenoval za škof. delegata g. Žitomira Janežiča, duh. pomočnika v Skoplju; ordinariat šibeniške škofije don Josipa Španiča, kapelnika stolne bazilike v Šibeniku; ordinariat škofije na Krku g. Karmela Zazinoviča, bogoslovca v Zagrebu; ordinariat hvarske škofije don Jurija Dulčića, stolnega dekana na Hvaru.

Konstituiranje škofijskih odborov. Škofijski odbori so bili izvoljeni v Kotoru, kjer predseduje g. Anton R. Homen, ravnatelj stolnega kora, v Križevcih in v Splitu skupno z Dubrovnikom.

DAROVI ZA »CERKVENI GLASBENIK«.

Po 20 Din so darovali: g. Jakob Čadež, organist v pokoju v Šmarju, gospa Antonija Schulz v Ljubljani, gdč. Liza Serajnik, učiteljica glasbe v Mariboru, g. Janko Žagar, župnik na Ledinah; po 10 Din: g. Frane Pahulje, kaplan v Podzemlju, župni urad v Šempetru v Sav dolini, g. Anton Wornig, organist na Bledu, g. Anton Golè, ekspozit na Grosupljem, g. Fr. Rakun, župnik v Framu, g. Alojzij Jenko, kaplan na Trebelnem, g. Rudolf Mecilošek, kaplan v Paračinu, g. Ludvik Čepon, kaplan v Boh. Srednji vasi, g. Frane Cerkovnik, kaplan v Tržiču, gdč. Ana Ojstriš, učiteljica v Ljubljani, župni in dekanijski urad v Stari Loki; 9 Din: Cerkevno predstojništvo v Studencih pri Mariboru. — Najlepše se vsem zahvaljujemo in Bog povrni!

LISTNICA UPRAVE.

Naročnike, ki naročnine za l. 1936 še niso poravnali, prosimo, da to kmalu store. — Naročnike, ki od časa do časa naročajo glasbene priloge, prosimo, naj jih poravnajo takoj po prejemu; stalni letni naročniki glasbenih prilog pa kadar lažje morejo. — Po A. Jobstovi slovenski maši, objavljeni v 1.-2. naši letošnji prilogi, so naročniki hitro segli in že vso pokupili. Z njo ne moremo nikomur več postreči. — Starejše letnike »C. Gl.« imamo v zalogi še sledeče in jih nudimo po sledeči ceni: l. 1928—1935 po 30 Din, dijakom in šolam po 20 Din, l. 1886—1891 po 10 Din, dijakom in šolam po 7 Din. Priporočamo se za naročila.

NAŠE PRILoge.

Današnja glasbena priloga v obsegu štirih strani prinaša Alojzij Mavov mešani zbor z orglami »Jezusove rane«, dr. Fr. Kimovčev Anti-fono za Veliko noč in od istega skladatelja prirejeno ljudsko postno pesem »Oljsko goro tiha noč pokriva«, obedve za mešani zbor, prva tudi z orglami, ter Stanko Premrlov moški zbor »Popule meus« (Impropria) za veliki petek. Posamezni izvodi se dobe pri naši upravi po 1.50 Din, pri večjem nakupu po 1.25 Din.

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah. Cena listu z glasbeno prilogo vred 40 Din, za dijake 25 Din, za inozemstvo protivrednost 60 Din letno. Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.